

Zakon o vanparničnom postupku

Zakon je objavljen u "Sl. glasniku SRS", br. 25/82, 48/88 i "Sl. glasniku RS", br. 46/95-dr.zakon,
[18/2005-dr.zakon](#), [85/2012](#), [45/2013](#)-dr.zakon, [55/2014](#) i 6/2015

NAPOMENA: Prečišćeni tekst zaključno sa izmenama objavljenim u „Sl. glasniku RS“, br. 6/15, koje su u primeni od 23. januara 2015. god.

PRVI DEO

Opšte odredbe

Član 1.

(1) Ovim zakonom određuju se pravila po kojima sudovi postupaju i odlučuju o ličnim, porodičnim, imovinskim i drugim pravnim stvarima koje se po ovome ili drugom zakonu rešavaju u vanparničnom postupku.

(2) Odredbe ovog zakona primenjuju se i u drugim pravnim stvarima iz nadležnosti sudova za koje zakonom nije izričito određeno da se rešavaju u vanparničnom postupku, ako se ne odnose na zaštitu povređenog ili ugroženog prava niti se zbog učesnika u postupku mogu primeniti odredbe Zakona o parničnom postupku.

Član 2.

(1) Vanparnični postupak pokreće se predlogom fizičkog ili pravnog lica, kao i predlogom organa određenog ovim ili drugim zakonom.

(2) Vanparnični postupak sud pokreće po službenoj dužnosti u slučajevima i pod uslovima određenim ovim ili drugim zakonom.

(3) Ako postupak nije pokrenuo organ koji je zakonom ovlašćen da pokreće postupak, sud će ga bez odlaganja obavestiti da je postupak pokrenut na predlog ovlašćenog lica. Sud može ovlašćenom organu odrediti rok za prijavljivanje učešća u postupku i po isteku tog roka zastati sa postupkom ako je to potrebno radi zaštite učesnika u postupku ili radi zaštite društvenih interesa.

Član 3.

(1) Učesnik u vanparničnom postupku je lice koje je postupak pokrenulo, lice o čijim se pravima ili pravnim interesima odlučuje u postupku, kao i organi koji učestvuju u postupku na osnovu zakonskog ovlašćenja da postupak pokreće, bez obzira da li je postupak pokrenuo ili je kasnije stupio u postupak.

(2) Predlagač u smislu ovog zakona je lice, odnosno organ po čijem predlogu je postupak pokrenut, a protivnik predlagača je lice prema kome se pravo ili pravni interes predlagača ostvaruje.

(3) Svojstvo učesnika u postupku, s pravnim dejstvom u određenoj pravnoj stvari, sud može izuzetno priznati i onim oblicima udruživanja koji nemaju svojstvo pravnog lica i za koja nije posebnim propisima određeno da mogu biti učesnici u vanparničnom postupku ako ispunjavaju uslove predviđene odredbama Zakona o parničnom postupku, i ako se predmet vanparnične stvari neposredno na njih odnosi.

Član 4.

(1) U vanparničnom postupku sud po službenoj dužnosti posebno vodi računa i preduzima mere radi zaštite prava i pravnih interesa maloletnika o kojima se roditelji ne staraju, kao i drugih lica koja nisu u mogućnosti da se sama brinu o zaštiti svojih prava i interesa.

(2) Kad se u postupku odlučuje o pravima i pravnim interesima maloletnika i drugih lica pod posebnom društvenom zaštitom, sud će obavestiti organ starateljstva o pokretanju postupka, pozivati ga na ročišta i dostavljati mu podneske učesnika i odluke protiv kojih je dozvoljen pravni lek, bez obzira da li organ starateljstva učestvuje u postupku.

(3) Kad smatra da je to potrebno, sud će pozvati organ starateljstva da učestvuje u postupku i odrediti mu rok u kome može prijaviti svoje učešće. Dok ne istekne ovaj rok sud će zastati sa postupkom, ali organ starateljstva može svoje pravo da učestvuje u postupku koristiti i posle proteka tog roka.

Član 5.

Organ starateljstva koji učestvuje u postupku, i kad zakonom nije ovlašćen da pokreće postupak, ovlašćen je da preuzima sve radnje u postupku radi zaštite prava i pravnih interesa maloletnika i drugih lica pod posebnom društvenom zaštitom, a naročito da iznosi činjenice koje učesnici nisu naveli da predlaže izvođenje dokaza i da izjavljuju pravne lekove.

Član 6.

U vanparničnom postupku sud može postaviti privremenog zastupnika svakom učesniku u postupku kad za to postoje uslovi predviđeni odredbama Zakona o parničnom postupku.

Član 7.

Sud može dozvoliti da učesnik, koji nema poslovne sposobnosti, pored radnji na koje je zakonom ovlašćen, radi ostvarenja svojih prava i pravnih intresa, preduzima i druge radnje u postupku, ako smatra da je u stanju da shvati značenje i pravne posledice tih radnji.

Član 8.

(1) U vanparničnim stvarima koje se odnose na lično stanje učesnika (statusne stvari), kao i u drugim vanparničnim stvarima koje se odnose na prava i pravne intrese sa kojima učesnici ne mogu raspolagati, oni se u postupku pred sudom ne mogu odreći svog zahteva, priznati zahtev protivnika, niti zaključiti sudska poravnjanje.

(2) U postupku iz stava 1. ovog člana sud može da utvrđuje i činjenice koje učesnici nisu izneli, kao i činjenice koje među učesnicima nisu sporne, ako su važne za donošenje odluke.

Član 9.

U postupku u kome se odlučuje o statusnim stvarima javnost je isključena.

Član 10.

U vanparničnom postupku nema mirovanja postupka.

Član 11.

- (1) Sud odlučuje o zahtevima učesnika na osnovu rasprave na ročištu samo u slučajevima kad je to ovim ili drugim zakonom određeno, ili kad oceni da je održavanje ročišta potrebno radi razjašnjenja ili utvrđivanja odlučnih činjenica ili smatra da je zbog drugih razloga održavanje ročišta celishodno.
- (2) Izostanak pojedinih učesnika sa ročišta ne sprečava sud da dalje postupa, ako u pojedinim slučajevima zakonom nije drukčije određeno.
- (3) Saslušanje učesnika u postupku može se izvršiti i u odsustvu drugih učesnika.
- (4) U stambenim stvarima u kojima se rešava o stanarskom pravu ili o pojedinim ovlašćenjima koja čine sadržinu stanarskog prava odluka se uvek donosi na osnovu rasprave na ročištu.

Član 12.

- (1) Predlog za pokretanje vanparničnog postupka može se povući do donošenja prvostepene odluke. Predlog podnet od više lica povlači se njihovom saglasnom izjavom, ako ovim ili drugim zakonom nije drukčije određeno.
- (2) Predlog se može povući i docnije sve dok postupak nije pravnosnažno završen, ako se time ne vređaju prava drugih učesnika na koje se odluka odnosi ili ako ostali učesnici na to pristanu.
- (3) Ako je predlog povučen posle donošenja prvostepene odluke prvostepeni sud će odluku ukinuti.

- (4) Smatraće se da je predlog povučen kad predlagač ne dođe na ročište ili se ne odazove na poziv suda radi saslušanja, ako je bio uredno pozvan, a ne postoje opšte poznate okolnosti koje su ga sprečile da dođe u sud. Opravdane razloge izostanka sud može uvažiti i bez izjašnjavanja ostalih učesnika sve dok im ne uputi obaveštenje o povlačenju predloga.
- (5) U slučajevima iz st. 1. i 4. ovog člana, drugi učesnici koji su zakonom ovlašćeni da pokrenu postupak mogu predložiti da se postupak nastavi. Predlog za nastavljanje postupka može se podneti u roku od 15 dana od dana prijema obaveštenja o povlačenju predloga.

Član 13.

- (1) U statusnim stvarima mesno nadležan je sud na čijem području ima prebivalište lice u čijem interesu se postupak vodi, a ako nema prebivalište, sud na čijem području to lice ima boravište, ako ovim ili drugim zakonom nije drukčije određeno.
- (2) U drugim vanparničnim stvarima mesno nadležan je sud na čijem području predlagač ima prebivalište ili boravište, odnosno sedište, ako ovim ili drugim zakonom nije drukčije određeno.
- (3) Kad se vanparnična stvar odnosi na nepokretnosti, isključivo je nadležan sud na čijem području se nalazi nepokretnost, a ako se nepokretnost nalazi na području više sudova nadležan je svaki od tih sudova.

Član 14.

- (1) U vanparničnom postupku sud se može po službenoj dužnosti oglasiti mesno nadležan najkasnije na prvom ročištu, a ako ročište nije održano, do preuzimanja prve radnje koju je učesnik preuzeo po pozivu suda.
- (2) Ako se u toku postupka izmene okolnosti na kojima je zasnovana mesna nadležnost suda, sud koji vodi postupak može predmet ustupiti sudu koji je prema izmenjenim okolnostima mesno nadležan, ako je očigledno da će se pred tim sudom postupak lakše sprovesti, ili ako je to u interesu lica pod posebnom društvenom zaštitom.
- (3) Kad se predmet ustupa drugom суду u interesu lica pod posebnom društvenom zaštitom, суд će pre ustupanja predmeta pozvati organ starateljstva da u određenom roku da svoje mišljenje o celishodnosti ustupanja. Ako organ starateljstva u ostavljenom roku ne dostavi mišljenje, суд će postupiti prema okolnostima slučaja, vodeći računa o interesima lica pod posebnom društvenom zaštitom.

Član 15.

Učesnici mogu sporazumom menjati mesnu nadležnost suda samo kad je to za pojedine vanparnične stvari ovim ili drugim zakonom dozvoljeno.

Član 16.

- (1) Do donošenja odluke o glavnoj stvari sud će posebnom odlukom obustaviti vanparnični postupak, ako utvrdi da bi postupak trebalo sprovesti po pravilima parničnog postupka. Postupak će se po pravnosnažnosti te odluke sprovesti po pravilima parničnog postupka pred nadležnim sudom.
- (2) Radnje koje je sproveo vanparnični sud (uviđaj, veštačenje, saslušanje svedoka i dr.) ponovo će se izvesti, ako je pri njihovom ranijem izvođenju učinjena neka od bitnih povreda odredaba parničnog postupka.

Član 17.

- (1) U vanparničnom postupku u prvom stepenu postupa sudija pojedinac, ako ovim ili drugim zakonom nije drukčije određeno.
- (2) U stambenim stvarima, u kojima se rešava o stanarskom pravu ili o pojedinim ovlašćenjima koji čine sadržinu stanarskog prava prвостепени суд odlučuje u veću sastavljenom od jednog sudije i dvojice sudija porotnika.
- (3) Pojedine radnje u postupku može da preuzima sudijski pomoćnik u sudu kad je to ovim ili drugim zakonom određeno. Zapisnik o tim radnjama potpisuju sudijski pomoćnik i zapisničar koji je sastavio zapisnik.

Član 18.

- (1) U vanparničnom postupku odluke se donose u obliku rešenja.

(2) Rešenje protiv koga je dozvoljena posebna žalba i rešenje drugostepenog suda mora biti obrazloženo.

Član 19.

Žalba protiv rešenja donesenog u prvom stepenu može se izjaviti u roku od 15 dana od dana dostavljanja prepisa rešenja, ako ovim ili drugim zakonom nije drukčije određeno.

Član 20.

(1) Žalba zadržava izvršenje rešenja, ako ovim ili drugim zakonom nije drukčije određeno, ili ako sud drukčije ne odluči.

(2) Sud može iz važnih razloga odlučiti da žalba ne zadržava izvršenje rešenja.

(3) U slučaju iz stava 2. ovog člana, kad je potrebno da se zaštite prava maloletnika ili drugih lica pod posebnom društvenom zaštitom, sud može po službenoj dužnosti, a radi zaštite prava drugih učesnika po njihovom predlogu, odrediti da se položi obezbeđenje u gotovom novcu. Kad to posebne okolnosti slučaja zahtevaju davanje obezbeđenja može se odrediti i u drugom obliku.

Član 21.

(1) Prvostepeni sud može povodom žalbe, sam novim rešenjem preinačiti ili ukinuti svoje ranije rešenje, ako se time ne vredaju prava drugih učesnika koja se zasnivaju na tom rešenju.

(2) Ako prvostepeni sud ne preinači, odnosno ne ukine svoje rešenje, žalbu, zajedno sa spisima, dostaviće drugostepenom суду na rešavanje bez obzira da li je žalba podnesena u zakonom određenom roku.

(3) Drugostepeni sud može iz važnih razloga odlučiti i o neblagovremeno podnesenoj žalbi, ako se time ne vredaju prava drugih lica koja se zasnivaju na tom rešenju.

Član 22.

(1) Kad odluka suda zavisi od prethodnog rešenja pitanja da li postoji neko pravo ili pravni odnos, a o tom pitanju još nije doneo odluku sud ili drugi nadležni organ (prethodno pitanje), sud može sam rešiti to pitanje, ako ovim ili drugim zakonom nije drukčije određeno.

(2) Odluka suda o prethodnom pitanju ima pravno dejstvo samo u vanparničnom postupku u kome je to pitanje rešeno.

Član 23.

(1) Ako su među učesnicima sporne činjenice važne za rešavanje prethodnog pitanja, sud će ih uputiti da u određenom roku pokrenu parnicu ili postupak pred upravnim organom radi rešenja spornog prava, odnosno pravnog odnosa.

(2) Sud će uputiti na parnicu, odnosno na postupak pred upravnim organom onog učesnika čije pravo smatra manje verovatnim, ako ovim ili drugim zakonom nije drukčije određeno.

Član 24.

(1) Ako učesnik koji je upućen na parnicu ili postupak pred upravnim organom u određenom roku, koji ne može biti duži od 30 dana, pokrene parnicu, odnosno postupak pred upravnim organom vanparnični postupak će se prekinuti do pravnosnažnog okončanja tog postupka.

(2) Ako ni jedan od učesnika do završetka vanparničnog postupka ne pokrene parnicu, odnosno postupak pred upravnim organom, sud će dovršiti postupak bez obzira na zahteve u pogledu kojih je učesnik upućen na parnicu, odnosno na postupak pred upravnim organom.

Član 25.

(1) Kad se rešenjem suda menja lični ili porodični status učesnika ili njegova prava i dužnosti, pravne posledice rešenja nastaju kad ono postane pravnosnažno.

(2) Sud može odlučiti da pravne posledice rešenja nastaju pre pravnosnažnosti, ako je to potrebno radi zaštite maloletnika ili drugih lica pod posebnom društvenom zaštitom.

(3) Pravnosnažno rešenje kojim se menja lični ili porodični status učesnika bez odlaganja se dostavlja matičaru nadležnom za vođenje matične knjige rođenih za to lice.

Član 26.

Pravnosnažnost rešenja, donesenog u vanparničnom postupku, ne sprečava učesnike da svoj zahtev o kome je rešenjem odlučeno ostvaruju u parnici ili u postupku pred upravnim organom, kad im je to pravo priznato ovim ili drugim zakonom.

Član 27.

(1) U postupku u kome se odlučuje o statusnim stvarima i o vanparničnim stvarima koje se odnose na stanarsko pravo protiv pravnosnažnog rešenja drugostepenog suda revizija je dozvoljena, ako ovim ili drugim zakonom nije drukčije određeno.

(2) U postupku u kome se odlučuje o imovinsko-pravnim stvarima revizija je dozvoljena pod uslovima pod kojima se po Zakonu o parničnom postupku može izjaviti revizija u imovinsko-pravnim sporovima, ako ovim ili drugim zakonom nije drukčije određeno.

Član 28.

(1) O troškovima postupka u statusnim stvarima sud odlučuje slobodno, vodeći računa o okolnostima slučaja i o ishodu postupka, s tim što se u pogledu troškova postupka koji su prouzrokovani učešćem organa starateljstva u postupku primenjuju odredbe Zakona o parničnom postupku o troškovima postupka u kome javni tužilac učestvuje kao stranka.

(2) U vanparničnim stvarima koje se odnose na imovinska prava učesnika, učesnici snose troškove na jednakе delove, ali ako postoji znatna razlika u pogledu njihovog udela u imovinskom pravu o kome se odlučuje sud će prema srazmeri tog udela odrediti koliki će deo troškova snositi svaki od učesnika.

(3) U vanparničnim stvarima iz stava 2. ovog člana sud može odlučiti da sve troškove postupka snosi učesnik u čijem interesu se postupak vodi, odnosno učesnik koji je isključivo svojim ponašanjem dao povod za pokretanje postupka.

Član 29.

(1) Po predlogu za ponavljanje postupka prethodno će se postupiti kao po neblagovremenu podnesenoj žalbi, ako postoje uslovi iz člana 21. ovog zakona da drugostepeni sud odluči i o osnovanosti neblagovremenu podnesene žalbe. Ukoliko drugostepeni sud nađe da ti uslovi ne postoje vratiće predmet prvostepenom суду radi postupanja po predlogu.

(2) Protiv rešenja kojim je postupak pravnosnažno završen, predlog za ponavljanje postupka ne može se podneti ako je učesniku ovim ili drugim zakonom priznato pravo da svoj zahtev o kome je rešenjem odlučeno ostvaruje u parnici ili u postupku pred upravnim organom.

Član 30.

(1) Po odredbama prvog dela ovog zakona postupa se u svim pitanjima koja posebnim postupcima sadržanim u ovom zakonu nisu drukčije uređena, kao i u drugim vanparničnim stvarima, za koje posebnim zakonom nisu uređena pravila postupanja.

(2) U vanparničnom postupku shodno se primenjuju odredbe Zakona o parničnom postupku, ako ovim ili drugim zakonom nije drukčije određeno.

Član 30a

(1) Sud može javnom beležniku poveriti sprovođenje postupka za koji je po zakonu nadležan ili preduzimanje pojedinih vanparničnih radnji pod uslovima koji su predviđeni ovim zakonom.

(2) Sud ne može poveriti javnom beležniku sprovođenje postupaka u statusnim i porodičnim stvarima, sprovođenje postupka za određivanje naknade za eksproprijanu nepokretnost, vođenje javnih knjiga i registara za koje je zakonom predviđeno da ih vodi sud, sastavljanje isprava za koje je ovim ili posebnim zakonom predviđena isključiva nadležnost suda i sprovođenje postupka za raspravljanje zaostavštine kada je za nasleđivanje merodavno pravo strane države.

(3) Sud odlučuje o celishodnosti poveravanja javnom beležniku da sprovodi pojedine postupke i da preduzima pojedine procesne radnje iz sudske nadležnosti.

Član 30b

(1) Rešenje kojim se javnom beležniku poverava sprovođenje postupka ili preduzimanje pojedine procesne radnje donosi sudija kojem je dodeljen predmet.

(2) Protiv rešenja kojim se javnom beležniku poverava sprovođenje postupka ili preduzimanje pojedine procesne radnje nije dozvoljena žalba.

Član 30v

(1) Rešenje o određivanju javnog beležnika kojem se upućuje povereni predmet donosi predsednik suda, koji je po zakonu nadležan da sproveđe postupak, odnosno da preduzme pojedinu procesnu radnju.

(2) Predmet se može uputiti javnom beležniku čije se službeno sedište nalazi na području tog suda.

(3) Ako na području suda službeno sedište ima više javnih beležnika, sud je dužan da im predmete dodeljuje ravnomerno, prema azbučnom redu njihovih prezimena.

(4) Ako je neki javni beležnik promenio prezime ili ako je princip azbučnog reda narušen zato što je javni beležnik opravdano odbio da prihvati povereni posao, prvi sledeći predmet poverava se onom javnom beležniku kojem je dodeljeno najmanje predmeta.

Član 30g

(1) Javni beležnik je dužan da prihvati posao koji mu je poveren.

(2) Javni beležnik može odbiti da sproveđe postupak koji mu je poveren, odnosno da preduzme procesnu radnju koja mu je poverena kada postoji razlog za njegovo isključenje, odnosno izuzeće ili neka druga okolnost koja ga objektivno sprečava da prihvati povereni posao.

(3) O opravdanosti razloga za odbijanje poverenog posla odlučuje sud koji je doneo rešenje o poveravanju posla.

(4) Ako sud proceni da postoji opravdan razlog za odbijanje poverenog posla, naređuje javnom beležniku da vrati spise predmeta koji mu je poveren u roku od sedam dana.

Član 30d

(1) Javni beležnik je dužan da postupa po pravilima koja važe za postupak koji mu je poveren.

(2) Postojanje razloga za isključenje, odnosno izuzeće javnog beležnika i njegova dužnost da čuva službenu tajnu cene se prema pravilima postupka čije sprovođenje mu je povereno.

(3) Prilikom sprovođenja postupka, odnosno procesne radnje koja mu je poverena javni beležnik je ovlašćen da pribavlja potrebne podatke i isprave od drugih nadležnih organa, a podnesci kojima to traži oslobođeni su plaćanja taksa.

Član 30đ

(1) Rešenjem kojim poverava javnom beležniku sprovođenje postupka ili preduzimanje procesne radnje sud određuje rok u kojem mora obaviti povereni posao.

(2) Ako javni beležnik ne može da obavi poveren posao u ostavljenom roku dužan je da o tome bez odlaganja obavesti sud i učesnike.

(3) Obaveštenje mora da sadrži razloge zbog kojih povereni posao ne može da se obavi u ostavljenom roku.

(4) Po što primi obaveštenje, sud donosi odluku da javnom beležniku ostavi naknadni rok za obavljanje poverenog posla, da posao poveri drugom javnom beležniku ili da sam sproveđe postupak, odnosno pojedinu procesnu radnju.

Član 30e

(1) Sud koji je javnom beležniku poverio sproveđenje postupka ili preuzimanje pojedine procesne radnje vrši nadzor nad njegovim radom.

(2) Na zahtev suda koji mu je poverio posao javni beležnik je dužan da mu preda na uvid sve spise predmeta i podnese pismeni izveštaj o svom radu.

Član 30ž

(1) Sud donosi rešenje o oduzimanju poverenog posla javnom beležniku koji radi na štetu stranaka, stvara im suvišne troškove, neopravданo odgovlači postupak ili kada to nalaže drugi opravdani razlozi.

(2) Protiv rešenja o oduzimanju poverenog posla nije dozvoljena žalba.

(3) Rešenjem o oduzimanju poverenog posla sud naređuje javnom beležniku da prekine svaki rad na predmetu i da mu dostavi sve spise predmeta.

(4) Rešenje o oduzimanju poverenog posla sud dostavlja: javnom beležniku, učesnicima u postupku, disciplinskom tužiocu Javnobeležničke komore i ministru nadležnom za poslove pravosuđa.

Član 30z

Rešenje koje je javni beležnik doneo kao poverenik suda može se napadati pravnim lekovima pod istim uslovima i po istim pravilima kao da ga je doneo sud.

Član 30i

(1) Naknadu troškova i nagradu za rad javnom beležniku kao povereniku suda određuje i isplaćuje sud prema Javnobeležničkoj tarifi.

(2) Javni beležnik ne sme da se sporazumeva sa učesnicima o naknadi troškova i nagradi za svoj rad, niti sme od njih naplaćivati naknadu troškova i naknadu za svoj rad.

(3) O naplati taksa, predujmljivanju i naplati troškova postupka, kao i o oslobođanju učesnika u postupku od troškova postupka odlučuje se prema pravilima postupka čije je sproveđenje povereno javnom beležniku.

DRUGI DEO

Posebni postupci

I. Uređenje ličnih stanja

Lišenje poslovne sposobnosti

Glava prva

Član 31.

(1) U ovom postupku sud ispituje da li su se stekli zakonski uslovi za lišenje poslovne sposobnosti punoletnog lica, odlučuje o meri lišenja poslovne sposobnosti, određuje vreme za koje će se proveriti da li postoje razlozi za dalje trajanje izrečene mere i odlučuje o vraćanju poslovne sposobnosti kada prestanu razlozi za lišenje poslovne sposobnosti.

(2) Postupak za lišenje, kao i postupak za vraćanje poslovne sposobnosti hitan je.

Član 32.

(1) Postupak za lišenje poslovne sposobnosti sud pokreće po službenoj dužnosti, kao i na predlog organa starateljstva, supružnika, vanbračnog partnera, deteta ili roditelja lica koje treba lišiti poslovne sposobnosti.

(2) Postupak se pokreće i po predlogu dede, babe, brata, sestre, kao i unuka, ako sa tim licem živi u porodičnoj zajednici.

(3) Predlog za pokretanje postupka može da stavi i samo lice koje treba lišiti poslovne sposobnosti, ako može da shvati značenje i pravne posledice svog predloga.

Član 33.

(1) Predlog mora da sadrži činjenice na kojima se zasniva, kao i dokaze kojima se te činjenice utvrđuju ili čine verovatnim.

(2) Ako postupak nije pokrenuo organ starateljstva, predlog mora da sadrži i podatke iz kojih proizilazi ovlašćenje za pokretanje postupka.

Član 34.

(1) Ako lice, prema kojem je pokrenut postupak za lišenje poslovne sposobnosti, ima nepokretnu imovinu, sud će bez odlaganja izvestiti organ koji vodi zemljišnu ili drugu javnu knjigu o evidenciji nepokretnosti radi zabeležbe postupka.

(2) O pokretanju postupka obaveštava se i matičar koji vodi matičnu knjigu rođenih za to lice.

Član 35.

(1) U ovom postupku sud odlučuje na osnovu rasprave na ročištu.

(2) Na ročište se pozivaju, pored organa starateljstva, lice prema kome se postupak vodi, njegov staralac, odnosno privremeni zastupnik i predlagač.

Član 36.

(1) Sud će lično saslušati lice prema kome se postupak vodi, a ako se isto nalazi u zdravstvenoj ustanovi, saslušaće se obavezno u toj ustanovi, gde će se održati i ročište.

(2) Sud uvažava mišljenje i stavove lica prema kome se postupak vodi, u meri u kojoj je to moguće s obzirom na stanje njegovog mentalnog zdravlja.

(3) Sud može odustati od saslušanja lica prema kome se postupak vodi, samo ako bi to moglo da bude štetno po njegovo zdravlje ili ako saslušanje uopšte nije moguće s obzirom na duševno ili fizičko stanje tog lica.

Član 37.

Sud je dužan da sasluša staraoca, odnosno privremenog zastupnika, predlagača i druga lica koja mogu da daju potrebna obaveštenja o životu i o ponašanju lica prema kome se postupak vodi i o drugim važnim okolnostima. Po potrebi, sud će podatke o tim činjenicama pribaviti od pravnih i drugih lica, koja tim podacima raspolažu.

Član 38.

(1) Lice prema kome se postupak za lišenje poslovne sposobnosti vodi mora biti pregledano od najmanje dva lekara odgovarajuće specijalnosti, koji će dati nalaz i mišljenje o stanju mentalnog zdravlja i sposobnosti tog lica za rasuđivanje.

(2) Veštačenje se vrši u prisustvu sudije, sem kada se obavlja u stacionarnoj zdravstvenoj ustanovi.

(3) Sud može rešenjem odrediti da lice prema kome se vodi postupak, privremeno ali najduže 30 dana, bude smešteno u odgovarajuću zdravstvenu ustanovu, ako je to po mišljenju lekara neophodno da se utvrdi stanje njegovog mentalnog zdravlja, osim ako bi time mogle nastupiti štetne posledice po njegovo zdravlje.

Član 39.

(1) Protiv rešenja o smeštaju u zdravstvenu ustanovu mogu izjaviti žalbu lice prema kome se postupak vodi i njegov staralac, odnosno privremeni zastupnik u roku od tri dana od dostavljanja prepisa rešenja.

(2) Lice prema kome se postupak vodi može izjaviti žalbu bez obzira na stanje svog mentalnog zdravlja.

- (3) Žalba zadržava izvršenje rešenja, ako sud iz opravdanih razloga, drugačije ne odluči.
- (4) Sud će žalbu sa spisima bez odlaganja dostaviti drugostepenom суду, koji je dužan odlučiti u roku od tri dana od dana prijema žalbe.

Član 40.

- (1) Kad nađe da postoje uslovi za lišenje poslovne sposobnosti, суд će lice prema kome se postupak vodi lišiti poslovne sposobnosti potpuno ili delimično.
- (2) U rešenju kojim je odlučio o lišenju poslovne sposobnosti суд određuje rok u kome će se proveriti da li postoje razlozi za dalje trajanje izrečene mere, a koji ne može biti duži od tri godine.
- (3) U rešenju kojim se lice delimično lišava poslovne sposobnosti, суд je dužan da na osnovu rezultata medicinskog veštačenja odredi vrstu poslova koje to lice može samostalno preduzimati pored poslova na koje je zakonom ovlašćeno.

Član 40a

- (1) Protiv rešenja o lišenju poslovne sposobnosti, lice koje je lišeno poslovne sposobnosti može izjaviti žalbu bez obzira na stanje svog mentalnog zdravlja u roku od osam dana od dana kada mu je rešenje dostavljeno.
- (2) Drugostepeni sud je dužan da o žalbi odluči u roku od osam dana od dana kada mu je žalba dostavljena.

Član 41.

- (1) Sud može odložiti donošenje rešenja o delimičnom lišenju poslovne sposobnosti zbog zloupotrebe alkohola ili drugih opojnih sredstava, ako se osnovano može očekivati da će se lice, prema kome se vodi postupak, uzdržati od zloupotrebe alkohola ili drugih opojnih sredstava.
- (2) Sud će odložiti donošenje rešenja iz stava 1. ovog člana ako se to lice po svojoj inicijativi ili po predlogu suda podvrgne lečenju u određenoj zdravstvenoj ustanovi.
- (3) Sud može da odloži donošenje rešenja o lišenju poslovne sposobnosti za vreme od šest do 12 meseci.
- (4) Rešenje može da se opozove ako lice prekine lečenje ili bude otpušteno iz zdravstvene ustanove zbog narušavanja reda.

Član 42.

- (1) Kada istekne vreme proveravanja, суд po službenoj dužnosti ispituje da li i dalje postoje razlozi zbog kojih je lice lišeno poslovne sposobnosti.
- (2) Ako utvrdi da i dalje postoje razlozi za lišenje poslovne sposobnosti суд donosi rešenje kojim utvrđuje da ne postoje uslovi za vraćanje poslovne sposobnosti.
- (3) U rešenju kojim je utvrdio da ne postoje uslovi za vraćanje poslovne sposobnosti суд određuje rok u kome će se proveriti da li postoje razlozi za dalje trajanje izrečene mere, a koji ne može biti duži od tri godine.
- (4) Ako utvrdi da su prestali razlozi zbog kojih je lice lišeno poslovne sposobnosti, суд donosi rešenje o vraćanju poslovne sposobnosti.

Član 42a

- (1) Ako utvrdi da se stanje mentalnog zdravlja lica potpuno lišenog poslovne sposobnosti toliko popravilo da je dovoljno i delimično lišenje poslovne sposobnosti, суд određuje delimično lišenje poslovne sposobnosti.
- (2) Ako utvrdi da se stanje mentalnog zdravlja lica delimično lišenog poslovne sposobnosti pogoršalo tako da su se stekli zakonski uslovi za potpuno lišenje poslovne sposobnosti, суд određuje potpuno lišenje poslovne sposobnosti.
- (3) Sud je dužan da, u skladu sa utvrđenim promenama stanja mentalnog zdravlja lica delimično lišenog poslovne sposobnosti, poveća, odnosno smanji obim poslova koje ono može samostalno da preduzima pored poslova na koje je zakonom ovlašćeno.

Član 42b

(1) Sud po službenoj dužnosti ili na predlog organa starateljstva i lica iz člana 32. ovog zakona, donosi rešenje o vraćanju poslovne sposobnosti pre nego što istekne vreme proveravanja ako utvrdi da više ne postoje razlozi zbog kojih je lice lišeno poslovne sposobnosti.

(2) Ako pre nego što istekne vreme proveravanja utvrdi da se stanje mentalnog zdravlja lica koje je potpuno lišeno poslovne sposobnosti toliko popravilo da je dovoljno i delimično lišenje poslovne sposobnosti, sud po službenoj dužnosti ili na predlog organa starateljstva i lica iz člana 32. ovog zakona određuje delimično lišenje poslovne sposobnosti.

(3) Ako pre nego što istekne vreme proveravanja utvrdi da se stanje mentalnog zdravlja lica koje je delimično lišeno poslovne sposobnosti promenilo, sud po službenoj dužnosti ili na predlog organa starateljstva i lica iz člana 32. ovog zakona donosi rešenje kojim povećava, odnosno smanjuje obim poslova koje lice delimično lišeno poslovne sposobnosti može samostalno da preduzima pored poslova na koje je zakonom ovlašćeno.

Član 43.

U postupku vraćanja poslovne sposobnosti shodno se primenjuju odredbe ove glave o lišenju sposobnosti.

Član 44.

Pravnosnažno rešenje o lišenju, kao i rešenje o vraćanju poslovne sposobnosti, sud će dostaviti matičaru radi upisa u matičnu knjigu rođenih za to lice, organu koji vodi zemljišnu ili drugu javnu knjigu o evidenciji nepokretnosti ako lice na koje se rešenje odnosi ima nepokretnost, kao i organu starateljstva.

Glava druga

NAPOMENA: Odredbe Glave druge prestale su da važe 30.05.2013. god. a na osnovu Zakona o zaštiti lica sa mentalnim smetnjama („Sl. glasnik RS“, br. 45/13)

Glava treća

Proglašenje nestalog lica za umrlo i dokazivanje smrti

Član 56.

U ovom postupku sud odlučuje o proglašenju nestalog lica za umrlo i utvrđuje smrt lica za koje o činjenici smrti nema dokaza predviđenih zakonom.

Član 57.

(1) Za umrlo može se oglasiti lice:

- a) o čijem životu za poslednjih pet godina nije bilo nikakvih vesti, a od čijeg je rođenja proteklo sedamdeset godina;
- b) o čijem životu za poslednjih pet godina nije bilo nikakvih vesti, a okolnosti pod kojima je nestalo čine verovatnim da više nije u životu;
- v) koje je nestalo u brodolomu, saobraćajnoj nesreći, požaru, poplavi, zemljotresu ili u kakvoj drugoj neposrednoj smrtnoj opasnosti, a o čijem životu nije bilo nikakvih vesti za šest meseci od dana prestanka opasnosti;
- g) koje je nestalo u toku rata u vezi sa ratnim događajima, a o čijem životu nije bilo nikakvih vesti za godinu dana od dana prestanka neprijateljstva.

(2) Rokovi iz tač. a) i b) računaju se od dana kada je po poslednjim vestima nestali nesumnjivo bio živ, a ako se taj dan ne može tačno utvrditi, ti rokovi počinju teći završetkom meseca, odnosno godine u kojoj je nestali po poslednjim vestima bio živ.

Član 58.

Predlog za proglašenje nestalog lica za umrlo može podneti svako lice koje za to ima neposredni pravni interes, kao i javni tužilac.

Član 59.

- (1) Predlog mora da sadrži činjenice na kojima se zasniva, kao i dokaze kojima se te činjenice utvrđuju ili čine verovatnim.
- (2) Ako postupak nije pokrenuo javni tužilac, predlog mora da sadrži i podatke iz kojih proizilazi pravni interes predлагаča za proglašenje nestalog lica za umrlo.

Član 60.

- (1) Sud, po prijemu predloga, na pogodan način proverava da li su ispunjene osnovne prepostavke za pokretanje postupka. Ako na osnovu podataka u predlogu ili izvršene provere oceni da su te prepostavke ispunjene, odrediće nestalom licu staraoca i o tome obavestiti organ starateljstva ili će pozvati organ starateljstva da mu u određenom roku postavi staraoca za zastupanje u postupku.
- (2) Staralac je dužan da prikuplja dokaze o nestanku odnosno životu nestalog lica i da ih predlaže sudu, a i sam sud će po službenoj dužnosti pribaviti i izvesti dokaze radi utvrđivanja činjenice da li je nestalo lice i kad umrlo ili je u životu.

Član 61.

- (1) Ako sud oceni da su ispunjene osnovne prepostavke za pokretanje postupka, izdaje oglas u kome će navesti bitne okolnosti slučaja, pozvati nestalo lice, kao i svakog drugog ko ma šta zna o njegovom životu da to bez odlaganja javi sudu, i ukazati da će sud po isteku tri meseca od objavlјivanja oglasa u „Službenom glasniku Republike Srbije” odlučiti o predlogu.
- (2) Oglas se objavljuje u „Službenom glasniku Republike Srbije” i na oglasnoj tabli suda, a objaviće se na uobičajen način i u mestu u kome je nestalo lice imalo svoje poslednje prebivalište, odnosno boravište.

Član 62.

Ako predлагаč po nalogu suda u određenom roku ne položi iznos potreban za objavlјivanje oglasa smatraće se da je predlog povučen, osim ako je predlog podneo javni tužilac.

Član 63.

- (1) Po proteku roka od tri meseca od objavlјivanja oglasa u „Službenom glasniku Republike Srbije”, ako se nestali ne javi i nema traga da je u životu, sud će zakazati ročište na koje će pozvati predlagajuća i staraoca nestalog lica i izvešće potrebne dokaze.
- (2) Ako utvrdi da je ispunjen neki od uslova iz člana 57. ovog zakona i da rezultati celokupnog postupka pouzdano ukazuju da nestalo lice nije živo, sud će doneti rešenje kojim će proglašiti da je to lice umrlo.

Član 64.

- (1) U rešenju kojim se nestalo lice proglašava za umrlo označiće se dan, a po mogućnosti i čas, koji se smatra kao vreme smrti nestalog.
- (2) Kao vreme smrti smatraće se dan za koji se izvedenim dokazima utvrdi da je nestalo lice umrlo, odnosno dan koji nestalo lice verovatno nije preživelo. Ako ne može da se utvrdi taj dan, smatra se da je smrt nastupila prvog dana po isteku rokova iz člana 57. ovog zakona.

Član 65.

Pravnosnažno rešenje o proglašenju nestalog lica za umrlo dostaviće se matičaru radi upisa u matičnu knjigu umrlih, sudu nadležnom za vođenje ostavinskog postupka, organu starateljstva i organu koji vodi zemljišnu ili drugu javnu knjigu o evidenciji nepokretnosti, ako je lice proglašeno za umrlo imalo nepokretnosti.

Član 66.

Ako se lice proglašeno za umrlo lično javi sudu, sud će, pošto utvrdi njegov identitet, bez daljeg postupka svoje rešenje o proglašenju tog lica za umrlo ukinuti.

Član 67.

- (1) Ako po donošenju rešenja o proglašenju nestalog lica za umrlo sud na bilo koji način sazna da je nestalo lice živo, po službenoj dužnosti pokrenuće i sprovesti postupak radi ukidanja tog rešenja.
- (2) Sud će ovaj postupak sprovesti i po predlogu organa i lica iz člana 58. ovog zakona.

Član 68.

Ako se po donošenju rešenja o proglašenju nestalog lica za umrlo sazna da je nestalo lice umrlo nekog drugog dana, a ne onog koji se po rešenju ima smatrati kao dan smrti, sud će na predlog svakog lica koje ima neposredni pravni interes i javnog tužioca sprovesti postupak i u pogledu datuma smrti izmeniti svoje ranije rešenje.

Član 69.

(1) O pokretanju postupka za ukidanje ili izmenu rešenja o proglašenju nestalog lica za umrlo, sud će obavestiti nadležni organ starateljstva i ostavinski sud pred kojim je u toku postupak raspravljanja zaostavštine tog lica.

(2) Ako je zaostavština pravnosnažno raspravljena, a obuhvatala je i nepokretnosti, sud će narediti zabeležbu postupka za ukidanje, odnosno izmenu rešenja o proglašenju nestalog lica za umrlo u zemljišnoj ili drugoj javnoj knjizi o evidenciji nepokretnosti.

(3) Kad sud na osnovu izvedenih dokaza odbije predlog za ukidanje, odnosno izmenu donetog rešenja o proglašenju nestalog lica za umrlo, obavestiće o tome nadležni organ starateljstva, sud koji raspravlja zaostavštinu i organ koji vodi zemljišnu, odnosno drugu javnu knjigu o evidenciji nepokretnosti, radi brisanja izvršene zabeležbe postupka.

Član 70.

Ako smrt nekog lica ne može da se dokaže ispravom predviđenom Zakonom o matičnim knjigama, svako lice koje ima neposredni pravni interes, kao i javni tužilac, mogu podneti predlog суду da rešenjem utvrdi smrt tog lica.

Član 71.

U postupku za dokazivanje smrti shodno će se primeniti odredbe ove glave o proglašenju nestalog lica za umrlo, s tim što oglasni rok ne može biti kraći od 15 ni duži od 30 dana.

Glava treća

Utvrđivanje vremena i mesta rođenja

Član 71a

(1) Lice koje nije upisano u matičnu knjigu rođenih, a vreme i mesto svog rođenja ne može da dokaže na način predviđen propisima kojima se uređuje vođenje matičnih knjiga, može суду podneti predlog za utvrđivanje vremena i mesta rođenja (dokazivanje rođenja).

(2) Pored lica čije se rođenje dokazuje, postupak za utvrđivanje vremena i mesta rođenja može pokrenuti svako lice koje za to ima neposredni pravni interes, kao i organ starateljstva.

Član 71b

Za utvrđivanje vremena i mesta rođenja mesno je nadležan svaki stvarno nadležan sud.

Član 71v

(1) Predlog za utvrđivanje vremena i mesta rođenja mora da sadrži podatke o imenu i prezimenu lica čije se rođenje dokazuje, njegovom polu, vremenu i mestu njegovog rođenja ako je poznato, kao i dokaze kojima se te činjenice mogu utvrditi ili učiniti verovatnim.

(2) Ako postoje, u predlogu za utvrđivanje vremena i mesta rođenja treba navesti i druge činjenice koje mogu olakšati суду da utvrdi vreme i mesto rođenja (podaci o roditeljima i drugim bliskim srodnicima lica čije se rođenje dokazuje, njegovom supružniku, školovanju, zaposlenju, promeni boravišta i sl.).

(3) Predlog za utvrđivanje vremena i mesta rođenja koji nije podnelo lice čije se rođenje dokazuje, niti organ starateljstva, mora da sadrži činjenice iz kojih proizlazi da predlagač ima pravni interes da pokrene postupak za utvrđivanje vremena i mesta rođenja.

Član 71g

(1) Pošto primi predlog za utvrđivanje vremena i mesta rođenja, sud nalaže ministarstvu nadležnom za unutrašnje poslove i matičarima na čijem području je boravilo lice čije se rođenje dokazuje da provere da li u njihovim evidencijama postoje podaci o vremenu i mestu rođenja lica čije se rođenje dokazuje i da o tome dostave izveštaj u roku koji ne može biti duži od 30 dana.

(2) Ako proceni da je to celishodno, sud nalaže i drugim organima i ustanovama koje vode evidencije o fizičkim licima da mu pruže potrebna obaveštenja.

(3) Ako sudu ne bude dostavljen izveštaj u ostavljenom roku, smatra se da o licu čije se rođenje dokazuje nema podataka u evidencijama organa kojima je naloženo da izvrše proveru.

(4) Ako ima nagoveštaja da je lice čije se rođenje dokazuje imalo boravište u stranoj državi, sud donosi rešenje o zastoju postupka dok ne pribavi potrebna obaveštenja od nadležnih organa strane države u skladu s pravilima o međunarodnoj pravnoj pomoći.

Član 71d

(1) Pošto primi izveštaj, odnosno kad protekne rok za dostavljanje izveštaja, sud zakazuje ročište na koje poziva predlagača i lice čije se rođenje dokazuje i izvodi potrebne dokaze.

(2) Da bi utvrdio vreme i mesto rođenja licu čije se rođenje dokazuje sud mora da sasluša najmanje dva punoletna svedoka čiji identitet utvrđuje uvidom u javnu ispravu s fotografijom.

(3) Sud može odrediti da lekar odgovarajuće specijalnosti pregleda lice čije se rođenje dokazuje i dâ nalaz i mišljenje o njegovoj starosti.

Član 71d

Rešenje kojim se utvrđuje vreme i mesto rođenja sadrži: ime i prezime lica čije se rođenje dokazuje, njegov pol, dan, mesec, godinu i čas rođenja, mesto rođenja, kao i podatke o njegovim roditeljima ako su poznati.

Član 71e

Ako sud ne može da utvrdi kada je rođeno lice čije se rođenje dokazuje, smatra se da je ono rođeno 1. januara u 00:01 časova one godine za koju se na osnovu izvedenih dokaza može uzeti da je verovatno godina njegovog rođenja.

Član 71z

Ako sud ne može da utvrdi gde je rođeno lice čije se rođenje dokazuje, kao mesto rođenja smatra se sedište grada, odnosno opštine za koju se na osnovu izvedenih dokaza može uzeti da je verovatno mesto rođenja, a ako se mesto rođenja ne može utvrditi na takav način, smatra se da je lice čije se rođenje dokazuje rođeno u mestu gde je nađeno, odnosno gde je imalo boravište u vreme podnošenja predloga za utvrđivanje vremena i mesta rođenja.

Član 71z

(1) Rešenje o vremenu i mestu rođenja sud je dužan da donese u roku od 90 dana od dana podnošenja predloga, a taj rok može biti produžen najviše za 60 dana samo ako je doneto rešenje o zastoju postupka zato što su postojali nagoveštaji da je lice čije se rođenje dokazuje imalo boravište u stranoj državi.

(2) Protiv rešenja o vremenu i mestu rođenja može se izjaviti žalba u roku od osam dana od dana dostavljanja.

(3) O žalbi na rešenje o vremenu i mestu rođenja veće višeg suda odlučuje u roku od 30 dana od dana prijema žalbe.

Član 71i

U postupku za utvrđivanje vremena i mesta rođenja predlagač je oslobođen plaćanja taksa i drugih troškova postupka, a troškovi veštačenja u tom postupku isplaćuju se iz sredstava suda.

Član 71j

Pravnosnažno rešenje o vremenu i mestu rođenja prvostepeni sud dostavlja nadležnom matičaru u roku od osam dana od dana pravnosnažnosti, radi upisa činjenice rođenja u matičnu knjigu rođenih.

Član 71k

(1) Pravnosnažnost rešenja o vremenu i mestu rođenja ne utiče na pravo ovlašćenih lica da u drugom postupku utvrđuju porodični status lica čije je rođenje dokazano.

(2) Organ koji je nadležan da sprovede postupak za sticanje državljanstva Republike Srbije nije vezan pravnosnažnim rešenjem o vremenu i mestu rođenja.

Član 71l

(1) Ako se naknadno utvrdi da je lice čije se rođenje dokazuje već upisano u matičnu knjigu rođenih, sud koji je doneo rešenje o vremenu i mestu rođenja po službenoj dužnosti pokreće i sprovodi postupak radi stavljanja van snage tog rešenja.

(2) Pravnosnažno rešenje o stavljanju van snage rešenja o vremenu i mestu rođenja prvostepeni sud u roku od osam dana od dana pravnosnažnosti dostavlja nadležnom matičaru.

Član 71lj

Ako učesnik u postupku za utvrđivanje vremena i mesta rođenja sazna za nove činjenice ili stekne mogućnost da upotrebi nove dokaze na osnovu kojih je moglo drugačije da se utvrdi vreme i mesto rođenja, ili postoje drugi uslovi za ponavljanje postupka po pravilima parničnog postupka, neće se ponavljati postupak za utvrđivanje vremena i mesta rođenja, već učesnik svoja prava može da ostvari u parničnom postupku.

II. Uređenje porodičnog odnosa

Glava četvrta

Produženje roditeljskog prava

Član 72.

(1) U ovom postupku sud odlučuje o produženju roditeljskog prava posle punoletstva deteta, kad za to postoje zakonom određeni razlozi.

(2) Postupak za produženje roditeljskog prava je hitan, a pokreće se na predlog zakonom ovlašćenih lica, odnosno organa.

(3) Dete u postupku zastupa poseban staralac, određen od suda ili organa starateljstva.

Član 73.

(1) U ovom postupku sud po službenoj dužnosti ispituje da li su se stekli zakonski uslovi za produženje roditeljskog prava, određuje vreme posle kojeg se proverava da li i dalje postoje razlozi za trajanje izrečene mire i odlučuje o prestanku produženog roditeljskog prava.

(2) Odluka o predlogu za produženje roditeljskog prava donosi se na osnovu rasprave na ročištu na koje se pozivaju: organ starateljstva, dete, staralac deteta i njegovi roditelji, bez obzira da li su oni pokrenuli postupak. Roditelji se u tom postupku obavezno saslušavaju, a organ starateljstva dužan je da da mišljenje o celishodnosti produženja roditeljskog prava.

(3) Duševno stanje i sposobnost deteta utvrđuje se na način određen u članu 38. ovog zakona.

Član 74.

Odredbe ovog zakona o lišenju i vraćanju poslovne sposobnosti shodno se primenjuju na postupak za produženje roditeljskog prava, postupak koji sud sprovodi kada istekne vreme proveravanja, kao i na postupak po predlogu zakonom ovlašćenih lica i organa za donošenje rešenja o prestanku produženog roditeljskog prava, ukoliko ovim ili drugim zakonom nije drukčije određeno.

Glava peta

NAPOMENA: Ova glava prestala je da važi 1.07.2005. godine, a na osnovu Porodičnog zakona "Službeni glasnik RS", broj 18/2005.

Lišenje i vraćanje roditeljskog prava

Član 75.

- (1) U ovom postupku sud odlučuje o lišenju roditeljskog prava, kad za to postoje zakonom određeni razlozi.
- (2) Postupak za lišenje roditeljskog prava je hitan, a pokreće se na predlog zakonom ovlašćenih lica odnosno organa.

Član 76.

- (1) Ako postupak nije pokrenuo organ starateljstva, sud će ga bez odlaganja obavestiti o pokretanju postupka i pozvati da učestvuje u postupku.
- (2) Sud ili organ starateljstva mogu detetu odrediti posebnog staraoca za zastupanje u ovom postupku i kad je drugi roditelj živ i vrši roditeljsko pravo, ako ocene da je to potrebno radi zaštite interesa deteta.

Član 77.

- (1) U ovom postupku sud po službenoj dužnosti utvrđuje činjenice važne za donošenje odluke, a organ starateljstva dužan je da pomogne суду u pribavljanju potrebnih dokaza, kao i da svoje mišljenje o celishodnosti usvajanja predloga za lišenje roditeljskog prava.
- (2) Odluka o predlogu za lišenje roditeljskog prava donosi se na osnovu rasprave na ročištu na koje se pozivaju: organ starateljstva, roditelji deteta i njegov staralac ako je postavljen. Dete se može pozvati ako je starije od deset godina i ako sud, pošto pribavi mišljenje organa starateljstva, oceni da je to celishodno. Roditelji se u tom postupku obavezno saslušavaju, a dete se saslušava samo kad je to neophodno za utvrđivanje odlučnih činjenica i nije štetno za duševno stanje deteta.
- (3) Žalba ne zadržava izvršenje rešenja, osim ako sud u određenom slučaju drugačije ne odredi.

Član 78.

U postupku za vraćanje roditeljskog prava shodno se primenjuju odredbe ove Glave o lišenju roditeljskog prava.

Glava šesta

Davanje dozvole za stupanje u brak

Član 79.

U ovom postupku sud odlučuje o dozvoli za zaključenje braka između određenih lica kad se zbog zakonom propisanih uslova punovažan brak između njih može zaključiti samo na osnovu dozvole suda.

Član 80.

- (1) Postupak se pokreće predlogom lica koje ne ispunjava zakonom propisani uslov za zaključenje punovažnog braka, a kad ni jedno od lica koja žele da zaključe brak ne ispunjava propisani uslov, postupak se pokreće njihovim zajedničkim predlogom.
- (2) Za postupanje po predlogu mesno nadležan je sud na čijem području predlagač ima prebivalište ili boravište, a po zajedničkom predlogu sud na čijem području jedan od predlagača ima, prebivalište ili boravište.

Član 81.

Predlog mora da sadrži lične podatke o licima koja žele da zaključe brak, činjenice na kojima se zasniva i dokaze o tim činjenicama. Ako je predlagač maloletan, predlog mora da sadrži i podatke o njegovim roditeljima.

Član 82.

- (1) Kad je predlog podnело maloletno lice, sud će na pogodan način ispitati sve okolnosti koje su od značaja za utvrđenje da li postoji slobodna volja i želja maloletnika da zaključi brak, kao i da li je maloletno lice dospjelo telesnu i duševnu zrelost potrebnu za vršenje prava i dužnosti u braku.
- (2) Sud će pribaviti mišljenje zdravstvene ustanove, ostvariće odgovarajuću saradnju sa organom starateljstva, saslušaće podnosioca predloga, njegove roditelje ili staraoca, lice sa kojim maloletnik namerava da zaključi brak, a po potrebi može da izvede i druge dokaze i pribavi druge podatke. Ako oceni da je to potrebno radi utvrđivanja odlučnih činjenica sud će sve ili pojedine dokaze izvesti na ročištu. Neće se saslušati roditelj koji je lišen roditeljskog prava, a sud će po slobodnoj oceni odlučiti da li će saslušati roditelja koji bez opravdanih razloga ne vrši roditeljsko pravo.
- (3) Sud će, po pravilu, saslušati maloletnika bez prisustva ostalih učesnika.
- (4) Sud je dužan da ispita i lična svojstva, imovno stanje i druge bitne okolnosti koje se odnose na lice sa kojim maloletnik želi da zaključi brak.
- (5) Po zajedničkom predlogu punoletnih lica, srodnika po tazbini, odnosno usvojioca i usvojenika, sud će na pogodan način ispitati opravdanost predloga vodeći računa o ostvarivanju ciljeva braka i o zaštiti porodice. Kad su zajednički predlog podneli usvojilac i usvojenik, sud će prethodno pribaviti mišljenje organa starateljstva.

Član 83.

U rešenju kojim se dozvoljava zaključenje braka sud će navesti lična imena lica između kojih se dozvoljava zaključenje braka.

Član 84.

Protiv rešenja kojim se odbija predlog da se maloletnom licu dozvoli zaključenje braka žalbu može da izjavi samo maloletnik, i kad je postupak pokrenut zajedničkim predlogom.

Član 85.

- (1) Zajednički predlog za dozvulu za stupanje u brak predlagači mogu da povuku do pravnosnažnosti rešenja.
- (2) Smatraće se da je predlog povučen i kad od predloga odustane jedan od predlagača.

Član 86.

Protiv pravnosnažnog rešenja drugostepenog suda, donesenog u ovom postupku, revizija nije dozvoljena.

III. Postupci za uređivanje imovinskih odnosa

Glava sedma

Raspravljanje zaostavštine 1. Opšte

odredbe

Član 87.

U postupku za raspravljanje zaostavštine sud utvrđuje ko su naslednici umrlog, koja imovina sačinjava njegovu zaostavštinu i koja prava iz zaostavštine pripadaju naslednicima, legatarima i drugim licima.

Član 88.

(1) Za raspravljanje zaostavštine mesno je nadležan sud na čijem je području ostavilac u vreme smrti imao prebivalište, odnosno boravište (ostavinski sud).

(2) Ako ostavilac u vreme smrti nije imao ni prebivalište ni boravište na teritoriji Republike Srbije, nadležan je sud na čijem se području nalazi pretežni deo njegove zaostavštine.

Član 89.

Postupak se pokreće po službenoj dužnosti čim sud sazna da je neko lice umrlo ili da je proglašeno za umrlo.

Član 90.

U postupku za raspravljanje zaostavštine sve izjave i predloge učesnika, izuzev izjava o odricanju od nasleđa, mogu uzimati na zapisnik i sudijski pomoćnici.

Član 91.

(1) Privremene mere za obezbeđivanje zaostavštine može narediti sud na čijem je području ostavilac umro, kao i sud na čijem se području nalazi imovina ostavioca.

(2) Ako su rešenjem određene mere za obezbeđenje zaostavštine, a usled odlaganja izazvanih žalbom postoji opasnost da se izvršenje ovih mera osujeti, sud će odlučiti da žalba ne zadržava izvršenje.

2. Prethodne radnje

Član 92.

NAPOMENA: Prikazan je tekst člana zaključno sa izmenama propisanim Zakonom o izmenama i dopunama Zakona o vanparničnom postupku („Sl. glasnik RS“, br. 55/14), za koje je predviđeno da stupaju na snagu danom stupanja na snagu Zakona o javnom beležništvu („Sl. glasnik RS“, br. 31/11, 85/12 i 19/13).

(1) Kad je neko lice umrlo ili je proglašeno za umrlo, matičar koji je nadležan da izvrši upis smrti u matičnu knjigu umrlih dužan je da u roku od 30 dana po izvršenom upisu dostavi ostavinskom суду izvod iz matične knjige umrlih.

(2) Kada primi izvod iz matične knjige umrlih, ostavinski sud donosi rešenje kojim poverava javnom beležniku da sastavi smrtovnicu.

(3) Sastavljanje smrtovnice poverava se javnom beležniku na čijem se službenom području nalazilo poslednje prebivalište, odnosno boravište ostavioca, a ako ostavilac nije imao prebivalište, odnosno boravište u Republici Srbiji, sastavljanje smrtovnice poverava se javnom beležniku na čijem se službenom području nalazi zaostavština ili njen pretežan deo.

(4) Javni beležnik je dužan da potpunu smrtovnicu dostavi ostavinskom суду u roku od 30 dana od dana kada je primio rešenja kojim mu je povereno da sastavlja smrtovnicu.

(5) Ako javni beležnik nije u mogućnosti da pribavi podatke za sastavljanje smrtovnice, ostavinskom суду dostavlja smrtovnicu samo sa onim podacima kojima raspolaže, iznosi razloge zbog kojih nije mogao da sačini potpunu smrtovnicu i navodi podatke koji bi mogli da posluže суду za pronalaženje naslednika i imovine umrlog.

Član 93.

- (1) Smrtovnica se sastavlja na osnovu podataka dobijenih od srodnika umrlog, od lica sa kojima je umrli živeo, kao i od drugih lica koja mogu pružiti podatke koji se unose u smrtovnicu.
- (2) Smrtovnica se sastavlja i u slučaju kad umrli nije ostavio nikakve imovine.

Član 94.

NAPOMENA: Prikazan je tekst člana zaključno sa izmenama propisanim Zakonom o izmenama i dopunama Zakona o vanparničnom postupku („Sl. glasnik RS“, br. 55/14), za koje je predviđeno da stupaju na snagu danom stupanja na snagu Zakona o javnom beležništvu („Sl. glasnik RS“, br. 31/11, 85/12 i 19/13).

- (1) Ako je ostavinskom sudu dostavljena nepotpuna smrtovnica, sud može, prema okolnostima, odlučiti da sam sastavi smrtovnicu u sudu ili da to učini sudijski pomoćnik van suda.
- (2) Sud može, kad je to celishodno, sam sastaviti smrtovnicu i kad je izvodom iz matične knjige umrlih ili drugom javnom ispravom dokazana smrt nekog lica ili njegovo proglašenje za umrlo.

Član 95.

- (1) U smrtovnicu se unose ovi podaci: lično ime umrlog, lično ime jednog od njegovih roditelja, zanimanje, datum rođenja i državljanstvo umrlog, a za umrla lica koja su bila u braku i njihovo prezime koje su nosili pre stupanja u brak; dan, mesec i godina, mesto i po mogućnosti čas smrti; mesto u kome je umrli imao prebivalište, odnosno boravište; lično ime, datum rođenja, zanimanje, prebivalište, odnosno boravište supružnika umrlog i bračne, vanbračne i usvojene dece; lično ime, datum rođenja i prebivalište, odnosno boravište ostalih srodnika koji bi mogli biti pozvani na nasleđe na osnovu zakona, kao i lica koja su pozvana na nasleđe na osnovu testamentata; približna vrednost nepokretne imovine i posebno približna vrednost pokretne imovine umrlog.

- (2) Po mogućnosti, u smrtovnici će se navesti mesto gde se nalazi imovina koju je umrli ostavio; da li ima imovine za čije držanje, čuvanje ili prijavljivanje postoje posebni propisi; da li ima gotovog novca, hartija od vrednosti, dragocenosti, štednih knjižica ili nekih drugih važnih isprava; da li je umrli ostavio dugova i koliko; da li je ostavio pismani testament ili ugovor o doživotnom izdržavanju ili sporazum o ustupanju ili raspodeli imovine za života i gde se oni nalaze, a ako je umrli napravio usmeni testament onda lično ime, zanimanje i boravište svedoka pred kojim je usmeni testament sačinjen.

- (3) U smrtovnici će se posebno naglasiti da li se очekuje rođenje deteta umrlog i da li njegova deca i supružnik imaju staraoca.
- (4) Ako je pre ostavioca umro njegov supružnik, ili koje njegovo dete, ili koje drugo lice koje bi moglo biti pozvano na nasleđe, u smrtovnici će se naznačiti datum i mesto njihove smrti.

Član 96.

NAPOMENA: Prikazan je tekst člana zaključno sa izmenama propisanim Zakonom o izmenama i dopunama Zakona o vanparničnom postupku („Sl. glasnik RS“, br. 55/14), za koje je predviđeno da stupaju na snagu danom stupanja na snagu Zakona o javnom beležništvu („Sl. glasnik RS“, br. 31/11, 85/12 i 19/13).

- (1) Popis i procenu imovine umrlog vrši javni beležnik na osnovu odluke suda.
- (2) Prilikom sastavljanja smrtovnice javni beležnik vrši popis i procenu zaostavštine i bez odluke suda ako to traži naslednik ili legatar.
- (3) Sud donosi odluku o popisu i proceni kad to zahtevaju naslednici, legatari ili poverioci umrlog.
- (4) Sud po službenoj dužnosti donosi odluku o popisu i proceni kada se ne zna za naslednike ili za njihovo boravište, kad su naslednici lica koja usled maloletstva, duševne bolesti ili drugih okolnosti nisu sposobna da se sama staraju o svojim poslovima, kad zaostavštinu treba da nasledi Republika Srbija ili u drugim opravdanim slučajevima.

Član 97.

- (1) Popis će obuhvatiti: celokupnu imovinu koja je bila u posedu umrlog u vreme smrti, imovinu koja je pripadala umrlom, a koja se nalazi kod drugog lica sa naznačenjem kod koga se nalazi ta imovina i po kom osnovu, kao i imovinu koju je držao umrli, a za koju se tvrdi da nije njegova.
- (2) U popisu imovine zabeležiće se potraživanja i dugovi umrlog.

Član 98.

- (1) Pokretne stvari popisuju se po vrsti, rodu, broju, meri, težini ili pojedinačno.
- (2) Nepokretnosti se popisuju pojedinačno sa naznačenjem mesta gde se nalaze, kulture zemljišta i zemljišno-knjižnih podataka, ako su poznati.
- (3) Kada se popisuje nepokretnost, zgrada ili deo zgrade koja nije upisana u javnu knjigu, u zapisnik o popisu unose se podaci o katastarskoj parceli na kojoj se zgrada ili deo zgrade nalazi i navode se podaci iz isprava kojima se dokazuje vanknjija svojina.
- (4) Prilikom popisivanja imovine istovremeno će se naznačiti vrednost pojedinih pokretnih i nepokretnih stvari koje ulaze u zaostavštinu.

Član 99.

- (1) Popis i procena vrše se u prisustvu dva punoletna građanina, a kada je to potrebno i uz sudelovanje veštaka.
- (2) Popisu i proceni može prisustvovati svako zainteresovano lice.

Član 99a

NAPOMENA: Predviđeno je da odredbe ovog člana stupaju na snagu danom stupanja na snagu Zakona o javnom beležništvu („Sl. glasnik RS“, br. 31/11, 85/12 i 19/13).

- (1) Javni beležnik je dužan da zapisnik o popisu i proceni imovine umrlog dostavi ostavinskom sudu i svakom učesniku u postupku popisa i procene.
- (2) Ako javni beležnik nije popisao i procenio imovinu umrlog, to može da učini sudijski pomoćnik ostavinskog suda.

Član 100.

NAPOMENA: Prikazan je tekst člana zaključno sa izmenama propisanim Zakonom o izmenama i dopunama Zakona o vanparničnom postupku („Sl. glasnik RS“, br. 55/14), za koje je predviđeno da stupaju na snagu danom stupanja na snagu Zakona o javnom beležništvu („Sl. glasnik RS“, br. 31/11, 85/12 i 19/13).

- (1) Svaki učesnik u postupku popisa i procene imovine umrlog može da podnese prigovor na izvršeni popis i procenu u roku od osam dana od dana kada je primio zapisnik o popisu i proceni.
- (2) Ako učesnici prigovore popisu ili proceni imovine, sud može odrediti da popis i procenu izvrši drugi javni beležnik ili sudijski pomoćnik.
- (3) Ako popis imovine nije izvršen, sud može na osnovu podataka zainteresovanih lica sam utvrditi imovinu koja ulazi u zaostavštinu.

Član 101.

Kad se u zaostavštini pronađu predmeti za čije držanje, čuvanje ili prijavljivanje postoje posebni propisi, sa njima će se posle izvršenog popisa postupiti po tim propisima.

Član 102.

NAPOMENA: Prikazan je tekst člana zaključno sa izmenama propisanim Zakonom o izmenama i dopunama Zakona o vanparničnom postupku („Sl. glasnik RS“, br. 55/14), za koje je predviđeno da stupaju na snagu danom stupanja na snagu Zakona o javnom beležništvu („Sl. glasnik RS“, br. 31/11, 85/12 i 19/13).

(1) Kada postoje okolnosti koje nalažu naročitu opreznost, sud na čijem području je ostavilac umro, sud na čijem području se nalazi zaostavština i javni beležnik kojem je povereno sastavljanje smrtovnice donose po službenoj dužnosti rešenje da se imovina ili njen deo predaju na čuvanje pouzdanom licu, rešenje da se gotov novac, dragocenosti, hartije od vrednosti, štedne knjižice i druge važne isprave predaju na čuvanje суду ili javnom beležniku na čijem području se nalaze, kao i rešenje o pečaćenju ostaviočevog stana, pojedinih prostorija u stanu ili drugih prostorija koje pripadaju ostaviocu (privremene mere za obezbeđenje zaostavštine).

(2) Privremene mere za obezbeđenje zaostavštine posebno se određuju kada su naslednici nepoznati ili odsutni i kada se utvrdi da nijedan od prisutnih naslednika nije sposoban da upravlja zaostavštinom, a nema zakonskog zastupnika.

(3) Javni beležnik kojem je povereno sastavljanje smrtovnice može odrediti privremenu meru za obezbeđenje zaostavštine dok ne preda smrtovnicu ostavinskom sudu.

(4) Sud koji je odredio privremenu meru za obezbeđenje zaostavštine o tome obaveštava ostavinski sud, koji može tu meru izmeniti ili staviti van snage.

(5) Odluku kojom se dozvoljava da se skinu pečati sa ostaviočevih prostorija može doneti samo ostavinski sud.

Član 103.

(1) Kada je po ovom zakonu potrebno postaviti privremenog staraoca zaostavštine, postavljanje će izvršiti ostavinski sud.

(2) Pre postavljanja privremenog staraoca sud će, po mogućnosti, zatražiti mišljenje u pogledu ličnosti staraoca od lica koja su pozvana na nasleđe.

Član 104.

Mere za obezbeđivanje zaostavštine može odrediti ostavinski sud u toku celog postupka za raspravljanje zaostavštine.

3. Postupak sa testamentom

Član 105.

Organ koji sastavlja smrtovnicu proveriće da li je posle umrlog ostao pismeni testament ili isprava o usmenom testamentu i testament koji je zaveštalac ostavio dostaviće sudu zajedno sa smrtovnicom.

Član 106.

(1) Kad sud utvrdi da je lice koje je ostavilo testament umrlo ili da je proglašeno za umrlo, otvorice njegov testament bez povrede pečata, pročitaće ga i o tome sastaviti zapisnik.

(2) Ovako će se postupiti bez obzira da li je testament po zakonu punovažan i bez obzira da li ima više testamenata.

(3) Otvaranje i čitanje testamentata izvršiće se u prisustvu dva punoletna građanina, koji mogu biti i naslednici.

(4) Proglašenju testamentata mogu prisustvovati naslednici, legatari i druga zainteresovana lica i tražiti prepis testamentata.

(5) Sud kod koga se testament nađe i kome bude podnesen otvorice i pročitati testament iako je za raspravljanje zaostavštine nadležan drugi sud ili inostrani organ.

Član 107.

(1) Zapisnik o proglašenju testamentata sadrži: koliko je testamenata nađeno, koji datum nose i gde su nađeni; ko ih je predao суду ili sastavljaču smrtovnice; koji su svedoci prisustvovali otvaranju i proglašenju testamentata; da li je testament predat otvoren ili zatvoren i kakvim je pečatom bio zapečaćen i sadržinu testamentata.

- (2) Ako je prilikom otvaranja testamenta primećeno da je pečat povređen ili da je u testamentu nešto brisano, precrtno i ispravljano, ili ako se što drugo sumnivo nađe mora se i to u zapisniku navesti.
- (3) Zapisnik potpisuje sudija, zapisničar i svedoci.
- (4) Na proglašeni testament sud će staviti potvrdu o njegovom proglašenju sa naznačenjem datuma proglašenja, kao i broj i datume ostalih pronađenih testamenata.

Član 108.

(1) Ako je umrli napravio usmeni testament i o tome postoji isprava koju su svedoci svojeručno potpisali, sud će sadržinu ove isprave proglašiti po odredbama koje važe za proglašenje pismenog testamenta.

(2) Ako takve isprave nema, svedoci pred kojima je usmeni testament izjavljen, saslušaće se ponaosob o sadržini testamenta, a naročito o okolnostima od kojih zavisi njegova punovažnost, pa će se zapisnik o saslušanju ovih svedoka proglaši po odredbama koje važe za proglašenje pismenog testamenta.

(3) Ako stranka zahteva da se svedoci usmenog testamenta saslušaju pod zakletvom, ili ako sud nađe da je takvo saslušanje potrebno, odrediće ročište za saslušanje ovih svedoka, na koje će pozvati predlagače, a ostala zainteresovana lica samo ako se time ne bi odugovlačilo postupak.

Član 109.

(1) Ako je pismeni testament nestao ili je uništen nezavisno od ostaviočeve volje, a među zainteresovanim licima nema spora o ranijem postojanju tog testamenta, o obliku u kome je sastavljen, o načinu nastanka ili uništenja, kao i o sadržini testamenta, ostavinski sud će saslušati sva zainteresovana lica i po njihovim predlozima izvesti potrebne dokaze, pa će taj zapisnik proglašiti po odredbama koje važe za proglašenje pismenog testamenta.

(2) Ako bi zaostavštinu ili njen deo, kad ne bi bilo testamenta nasledila Republika Srbija sporazum zainteresovanih lica o ranijem postojanju testamenta, o njegovom obliku i sadržini važi samo uz saglasnost nadležnog javnog pravobranjoca.

(3) Ako među zainteresovanim licima ima lica koja nisu sposobna sama da se staraju o svojim poslovima, sporazum iz st. 1. i 2. ovog člana važi samo uz saglasnost organa starateljstva.

Član 110.

(1) Zapisnik o proglašenju testamenta sa izvornim pismenim testamentom, odnosno sa ispravom o usmenom testantu ili zapisnikom o saslušanju svedoka usmenog testamenta, dostaviće se ostavinskom суду, a суд koji je testament proglašio zadržaće njihov prepis.

(2) Izvorni pismeni testament, isprava o usmenom testantu, zapisnik o saslušanju svedoka usmenog testanta, kao i zapisnik o sadržini nestalog ili uništenog pismenog testanta čuvaće se u ostavinskom суду odvojeno od drugih spisa a njihov overeni prepis priložiće se spisima.

4. Postupak ostavinskog suda po prijemu smrtovnice

Član 110a

NAPOMENA: Predviđeno je da odredbe ovog člana stupaju na snagu danom stupanja na snagu Zakona o javnom beležništvu („Sl. glasnik RS“, br. 31/11, 85/12 i 19/13).

(1) Ako po prijemu smrtovnice utvrdi da je za nasleđivanje merodavno pravo Republike Srbije, ostavinski sud može doneti rešenje kojim sprovođenje ostavinskog postupka poverava javnom beležniku.

(2) Ostavinski sud, ako za to ne postoje smetnje, poverava sprovođenje ostavinske rasprave javnom beležniku koji je sačinio smrtovnicu.

Član 111.

Ako je ostavilac odredio izvršioca testamenta, sud će to ovim sopštiti i pozvati ga da u određenom roku izjavi da li se prima te dužnosti.

Član 112.

- (1) Ako se očekuje rođenje deteta koje bi bilo pozvano na nasleđe, ostavinski sud će o tome obavestiti organ starateljstva.
- (2) Ako organ starateljstva drukčije ne odredi, o pravima još nerođenog deteta staraće se jedan od njegovih roditelja.

Član 113.

- (1) Ako prema podacima iz smrtovnice umrli nije ostavio imovinu, ostavinski sud će obustaviti raspravljanje zaostavštine.
- (2) Sud će tako postupiti i u slučaju ako je umrli ostavio samo pokretnu imovinu, a ni jedno od lica pozvanih na nasleđe ne traži da se sproveđe rasprava.
- (3) Ako je sud obustavio postupak zbog toga što se zaostavština sastoji samo iz pokretne imovine, lica pozvana na nasleđe zadržavaju pravo da traže raspravljanje zaostavštine.

Član 114.

Kad se po odredbi zakona može tražiti izdvajanje zaostavštine od imovine naslednika, sud će na predlog ovlašćenih lica narediti to izdvajanje, primenjujući pri tom shodno odredbe ovog zakona o privremenim merama za obezbeđenje zaostavštine.

5. Raspravljanje zaostavštine

Član 115.

- (1) Za raspravljanje zaostavštine sud će odrediti ročište.
- (2) U pozivu na ročište sud će zainteresovana lica obavestiti o pokretanju postupka i postojanju testamenta, ako postoji i pozvati da odmah dostave sudu pismeni testament odnosno ispravu o usmenom testamentu, ako se kod njih nalazi ili da naznače svedoke usmenog testamenta.
- (3) Sud će u pozivu upozoriti zainteresovana lica da mogu do okončanja postupka dati sudu izjavu da li se primaju nasleđa ili se nasleđa održu, a ako na ročište ne dođu ili ne daju izjavu - da se prepostavlja da se prihvataju nasleđa, i da će sud o njihovim pravima odlučiti prema podacima kojima raspolaže. Posebno će ih upozoriti da izjava o delimičnom odricanju od nasleđa i izjava o odricanju od nasleđa pod uslovom ne proizvodi pravno dejstvo.
- (4) Po pokretanju postupka za raspravljanje zaostavštine, ako je umrli ostavio testament, sud će obavestiti i na ročište pozvati sva lica koja bi mogla po zakonu polagati pravo na nasleđe.
- (5) Ako je umrli postavio izvršioca testamenta, sud će i njega obavestiti o pokretanju postupka.

Član 116.

- (1) Ako se ne zna da li umrli ima naslednika, sud će oglasom pozvati lica koja polažu prava na nasleđe da se prijave sru u roku od godine dana od objavljivanja oglasa.
- (2) Oglas će se pribiti na oglasnu tablu suda, objaviti u „Službenom glasniku Republike Srbije”, a po potrebi i na drugi način.
- (3) Na isti način sud će postupiti ako je nasledniku postavljen privremeni staralac zbog toga što je boravište naslednika nepoznato, a naslednik nema punomoćnika, ili zbog toga što se naslednik ili njegov zakonski zastupnik, koji nemaju punomoćnika, nalazi u inostranstvu, tako da se dostavljanje nije moglo izvršiti.
- (4) Po isteku roka iz stava 1. ovog člana, sud će raspraviti zaostavštinu na osnovu izjave postavljenog staraoca i podataka kojim sud raspolaže.

Član 117.

- (1) U postupku za raspravljanje zaostavštine sud će raspraviti sva pitanja koja se odnose na zaostavštinu, a naročito o pravu na nasleđe, o veličini nasleđenog dela i o pravu na legat.
- (2) O ovim pravima odlučuje sud, po pravilu, pošto od zainteresovanih lica uzme potrebne izjave.
- (3) O pravima lica koja nisu došla na ročište a uredno su pozvana sud će odlučiti prema podacima kojima raspolaže, uzimajući u obzir njihove pismene izjave koje stignu do donošenja odluke.
- (4) Prilikom raspravljanja zaostavštine zainteresovana lica mogu davati izjave bez prisustva drugih zainteresovanih lica i nije potrebno da se u svakom slučaju tim licima daje prilika da se izjasne o izjavama drugih zainteresovanih lica.
- (5) Ako sud posumnja da je lice, koje po zakonu polaže pravo na nasleđe, jedini ili najbliži srodnik umrlog, saslušaće lica za koja smatra da bi mogla imati jednak ili jače pravo na nasleđe, a ta lica pozvaće i oglasom po odredbama člana 116. ovog zakona.

Član 118.

- (1) Ako se naslednik primio nasleđa ili se odrekao nasleđa, mora izjavu o tome potpisati on sam ili njegov zastupnik.
- (2) Potpis na izjavi o primanju nasleđa ili o odricanju od nasleđa, koju je pismeno podneo суду, kao i potpis na punomoćju, moraju biti overeni.
- (3) U izjavi treba navesti da li se naslednik prima, odnosno odriče dela koji mu pripada po zakonu ili na osnovu testamenta, ili se izjava odnosi na nužni deo.
- (4) Izjavu o odricanju od nasleđa naslednik može dati pred ostavinskim sudom i pred svakim drugim stvarno nadležnim sudom. Ovu izjavu sa istim pravnim dejstvom naslednik može dati i pred konzularnim predstavnikom ili diplomatskim predstavnikom Republike Srbije koji vrši konzularne poslove.
- (5) Prilikom davanja izjave o odricanju nasleđa sud će naslednike upozoriti da se može odreći nasleđa samo u svoje ime.

Član 119.

- (1) Sud će prekinuti raspravljanje zaostavštine i uputiti stranke da pokrenu parnicu ili postupak pred organom uprave, ako su među strankama sporne činjenice od kojih zavisi neko njihovo pravo.
- (2) Ovako će sud postupiti ako su sporne činjenice od kojih zavisi pravo na nasleđe, a naročito punovažnost ili sadržina testamenta ili odnos naslednika i ostavioca na osnovu koga se po zakonu nasleđuje; činjenice od kojih zavisi osnovanost zahteva nadživelog supružnika i potomaka ostaviočevih koji su živeli sa ostaviocem u istom domaćinstvu da im se iz zaostavštine izdvoji predmeti domaćinstva, a koji služe za zadovoljavanje svakodnevnih potreba; činjenice od kojih zavisi veličina naslednog dela, naročito uračunavanje u nasledni deo; činjenice od kojih zavisi osnovanost isključenja nužnih naslednika ili osnovanost razloga za nedostojnost; činjenica o tome da li se neko lice odreklo od nasleđa.
- (3) Ako u navedenim slučajevima ne postoji spor o činjenicama, već se stranke spore o primeni prava, ostavinski sud raspraviće pravna pitanja u postupku za raspravljanje zaostavštine.

Član 120.

Ako među strankama postoji spor o pravu na legat ili o drugom pravu iz zaostavštine, sud će takođe uputiti stranke da povedu parnicu ili postupak pred upravnim organom, ali neće prekidati raspravljanje zaostavštine.

Član 121.

Ako se naslednici spore bilo o činjenicama bilo o primeni prava, sud će prekinuti raspravljanje zaostavštine i uputiti stranke da povedu parnicu ili postupak pred upravnim organom u ovim slučajevima: ako između naslednika postoji spor o tome da li neka imovina ulazi u zaostavštinu; ako između naslednika postoji spor povodom zahteva potomaka ostaviočevih koji su sa njim živeli u zajednici da im se iz zaostavštine izdvoji deo koji odgovara njihovom doprinosu u povećanju vrednosti ostaviočeve imovine.

6. Rešenje o nasleđivanju

Član 122.

- (1) Kad sud utvrdi kojim licima pripada pravo nasleđa, oglasiće ta lica za naslednike rešenjem o nasleđivanju.
- (2) Ovo rešenje mora da sadrži: lično ime umrlog, ime jednog od roditelja, zanimanje, datum rođenja i državljanstvo umrlog, a za umrla lica koja su bila u braku i njihovo prezime koje su nosili pre stupanja u brak; označenje nepokretnosti sa podacima iz zemljišnih knjiga, kao i označenja pokretnih stvari sa pozivom na popis; lično ime, zanimanje i prebivalište naslednika, odnos naslednika prema ostaviocu - da li nasleđuje kao zakonski ili testamentalni naslednik, a ako ima više naslednika i deo u kome učestvuju u nasleđu; da li je i koliko pravo naslednika odloženo zbog nedospelog vremena ili je ograničeno na izvesno vreme, ili je odloženo zbog neispunjena uslova, ili je zavisno od raskidnog uslova, odnosno naloga, koji se imaju smatrati kao raskidni uslov, ili ograničeno pravom plodouživanja i u čiju korist; lično ime, zanimanje i prebivalište lica kojima je pripao legat, plodouživanje tog prava.
- (3) Ako u postupku za raspravljanje zaostavštine svi naslednici sporazumno predlože deobu i način deobe, sud će ovaj sporazum uneti u rešenje o nasleđivanju.

Član 123.

- (1) Rešenje o nasleđivanju dostaviće se svim naslednicima i legatarima, kao i drugim licima koja su u toku postupka istakla zahtev iz zaostavštine.
- (2) Pravnosnažno rešenje o nasleđivanju dostaviće se nadležnom organu uprave.

Član 124.

Kad budu podneti dokazi o izvršenju i obezbeđenju obaveze koje su nasledniku naložene testamentom u korist lica koja nisu sposobna da se sama staraju o svojim poslovima ili za postizanje neke opšte korisne svrhe, sud će narediti da se u zemljišnu ili drugu javnu knjigu izvrše potrebni upisi, kao i da se ovlašćenim licima predaju pokretnе stvari koje se nalaze na čuvanju kod suda.

Član 125.

Kad je pravo naslednika ili legatora odloženo zbog nedospelosti vremena ili je ograničeno na izvesno vreme, ili je odloženo zbog još neispunjeno uslova ili je zavisno od raskidnog uslova, odnosno naloga koji se ima smatrati kao raskidni uslov, sud će po predlogu zainteresovanog lica odrediti privremene mere za obezbeđenje odnosnog dela zaostavštine po odredbama zakona koji uređuje izvršenje i obezbeđenje, ukoliko testamentom nije drukčije određeno.

Član 126.

- (1) Ako naslednici ne osporavaju legat, sud može i pre donošenja rešenja o nasleđivanju, a na zahtev legatara doneti posebno rešenje o legatu.
- (2) U tom slučaju shodno će se primenjivati odredbe o dostavljanju pravnosnažnog rešenja o nasleđivanju nadležnom organu uprave, o upisima u zemljišnoj knjizi i o predaji pokretnih stvari koje se nalaze na čuvanju kod suda.

Član 127.

- prestao da važi -

7. Nasledno-pravni zahtev posle pravnosnažnosti rešenja o nasleđivanju

Član 128.

- (1) Ako se po pravnosnažnosti rešenja o nasleđivanju ili rešenja o legatu pronađe imovina, za koju se u vreme donošenja rešenja nije znalo da pripada zaostavštini, sud neće ponovo raspravljati zaostavštinu već će ovu imovinu novim rešenjem raspodeliti na osnovu ranije donešenog rešenja o nasleđivanju.
- (2) Ako ranije nije raspravljana zaostavština, sud će raspravljati zaostavštinu samo ako se pronađena imovina sastoji iz nepokretnosti.
- (3) Ako se pronađena imovina sastoji iz pokretnе imovine, sud će raspraviti zaostavštinu samo na zahtev zainteresiranih lica.

Član 129.

(1) Ako se po pravnosnažnosti rešenja o nasleđivanju ili rešenja o legatu pronađe testament sud će ga proglašiti i dostaviti ostavinskom sudu, a zadržće njegov prepis.

(2) Ostavinski sud neće ponovo raspravljati zaostavštinu već će obvestiti zainteresovana lica o proglašenju testamenta i upozoriti ih da mogu svoja prava na osnovu testamenta ostvariti u parničnom postupku.

Član 130.

(1) Ako po pravnosnažnosti rešenja o nasleđivanju ili rešenja o legatu neko lice koje nije učestvovalo u postupku za raspravljanje zaostavštine polaze pravo na zaostavštinu kao naslednik, ostavinski sud neće ponovo raspravljati zaostavštinu, već će to lice uputiti da svoje pravo može da ostvari u parničnom postupku.

(2) Ako se koji od naslednika ranije odrekao nasleđa, pa se pronađe imovina za koju se vreme donošenja rešenja nije znalo da pripada zaostavštini, sud će ga pozvati radi davanja nasledničke izjave i ako izjavi da se prima nasleđa na toj imovini, sud će postupiti na način određeno u stavu 1. ovog člana.

Član 131.

Kada je raspravljanje zaostavštine završeno pravnosnažnim rešenjem o nasleđivanju ili rešenjem o legatu, a postoje uslovi za ponavljanje postupka po pravilima parničnog postupka, neće se obnoviti postupak za raspravljanje zaostavštine, već stranke svoja prava mogu ostvariti u parničnom postupku.

Glava osma

Određivanje naknade za eksproprisanu nepokretnost

Član 132.

U ovom postupku sud određuje naknadu za eksproprisanu nepokretnost kad korisnik eksproprijacije i raniji sopstvenik pred nadležnim opštinskim organom uprave nisu zaključili punovažan sporazum o naknadi za eksproprisanu nepokretnost.

Član 133.

(1) Ako korisnik eksproprijacije i raniji sopstvenik ne zaključe sporazum o naknadi za eksproprisanu nepokretnost u roku od dva meseca od dana pravnosnažnosti rešenja o eksproprijaciji, ili ako javni pravobranilac oceni da je njihov sporazum zaključen na štetu korisnika javnih sredstava, opštinski organ uprave nadležan za imovinsko-pravne poslove dužan je da pravnosnažno rešenje o eksproprijaciji sa spisima bez odlaganja dostavi nadležnom sudu.

(2) Ako nadležni organ uprave ne postupi u smislu stava 1. ovog člana, sud će, na inicijativu učesnika, sam zatražiti da mu se pravnosnažno rešenje o eksproprijaciji sa spisima dostavi.

Član 134.

(1) Postupak određivanja naknade za eksproprisane nepokretnosti pokreće se i vodi po službenoj dužnosti.

(2) Ovaj postupak je hitan.

(3) Ako raniji sopstvenik eksproprisane nepokretnosti u toku postupka umre ili izgubi parničnu sposobnost, a nema punomoćenika ili je njegovo boravište nepoznato, sud će mu postaviti privremenog zastupnika i o tome bez odlaganja obavestiti organ starateljstva.

Član 135.

O naknadi za eksproprisanu nepokretnost sud raspravlja i odlučuje u veću sastavljenom od jednog sudije, kao predsednika veća i dvojice sudija porotnika.

Član 136.

(1) Sud će odrediti ročište da bi korisniku eksproprijacije i ranijem sopstveniku dao mogućnost da se izjasne o obliku i obimu, odnosno visini naknade, kao i o dokazima o vrednosti nepokretnosti koji se pribavljaju po službenoj dužnosti. Kad se po zakonu Republika Srbija, autonomna pokrajina, odnosno jedinica lokalne samouprave smatra korisnikom eksproprijacije, a eksproprijacija je izvršena za potrebe drugog pravnog lica, na ročište se kao učesnik poziva i to pravno lice.

(2) Sud će na ročištu izvesti i druge dokaze koje učesnici predlože, ako nađe da su od značaja za određivanje naknade, a po potrebi odrediće i veštačenje.

(3) Ako korisnik eksproprijacije nije Republika Srbija, autonomna pokrajina, odnosno jedinica lokalne samouprave, a sud oceni da je sporazum o naknadi u postupku pred nadležnim organom uprave zaključen na štetu korisnika javnih sredstava, na ročište se poziva i javni pravobranilac.

Član 137.

(1) Pošto utvrdi sve važeće činjenice, sud donosi rešenje kojim određuje oblik i obim, odnosno visinu naknade.

(2) Ako se korisnik eksproprijacije i raniji sopstvenik sporazumeju o obliku i obimu, odnosno visini naknade, sud će svoje rešenje zasnovati na njihovom sporazumu, ukoliko nađe da nije u suprotnosti sa prinudnim propisima, javnim poretkom i dobrim običajima.

(3) Rešenje iz stava 2. ovog člana dostavlja se javnom pravobraniocu i kad nije učestvovao u postupku njegovog donošenja.

Član 138.

(1) Ako se korisnik eksproprijacije i raniji sopstvenik sporazumeju da se naknada za eksproprijsanu zgradu ili stan odredi u obliku davanja druge zgrade ili stana, sporazumom će odrediti i rok za izvršenje uzajamnih obaveza. Ako taj rok ne odrede, sud će rešenjem o naknadi odrediti rok u skladu sa odgovarajućom odredbom Zakona o eksproprijaciji o iseljenju iz eksproprijsane zgrade, odnosno stana kao posebnog dela zgrade.

(2) Odredba stava 1. ovog člana shodno se primenjuje i na zemljaradnika, kad mu je, po sporazumu sa korisnikom eksproprijacije ili na njegov zahtev, naknada za eksproprijsano poljoprivredno zemljište određena davanjem u svojinu druge nepokretnosti.

Član 139.

Troškove postupka snosi korisnik eksproprijacije, osim troškova koji su izazvani neopravdanim postupcima ranijeg sopstvenika.

Član 140.

Odredbe ovog zakona o postupku određivanja naknade za eksproprijsanu nepokretnost shodno se primenjuju i u drugim slučajevima kada se ranijem sopstveniku po zakonu priznaje pravo na naknadu za nepokretnost na kojoj je izgubio pravo svojine, ili drugo stvarno pravo.

Glava deveta

Uređenje upravljanja i korišćenja zajedničke stvari

Član 141.

U ovom postupku sud uređuje način upravljanja i korišćenja zajedničke stvari suvlasnika, sukorisnika i drugih sudržalaca iste stvari (zajedničari).

Član 142.

(1) Postupak može da pokrene svaki zajedničar koji smatra da je povređen u pravu upravljanja ili korišćenja zajedničke stvari.

(2) Predlog mora da obuhvati sve zajedničare, da sadrži potrebne podatke o zajedničkoj stvari koja je predmet postupka, kao i razloga zbog kojih se postupak pokreće.

(3) Predlog se podnosi sudu na čijem području se zajednička stvar nalazi, a ako se stvar nalazi na području više sudova, predlog se može podneti svakom od tih sudova.

Član 143.

(1) Po prijemu predloga sud će zakazati ročište na koje će pozvati sve zajedničare, ukazaće im na mogućnosti i pomoći im da sporazumno urede način upravljanja, odnosno korišćenja zajedničke stvari.

(2) Sporazum zajedničara sud će uneti u zapisnik kao sudsko poravnanje ako se zajedničari sa tim saglase pošto im sud predoči prirodu i pravno dejstvo sudskog poravnjanja.

Član 144.

(1) Ako se zajedničari ne sporazumeju, sud će izvesti potrebne dokaze i na osnovu rezultata celokupnog postupka doneti rešenje kojima će urediti način korišćenja ili upravljanja zajedničkom stvari po odgovarajućim zakonskim propisima materijalnog prava, vodeći računa o njihovim posebnim i zajedničkim interesima.

(2) Kad se predlogom traži uređenje korišćenja zajedničkog stana ili poslovnih prostorija, sud će naročito urediti koje će prostorije zajedničari koristiti posebno, a koje zajednički, kako će se koristiti zajedničke prostorije, kao i kako će se snositi troškovi korišćenja prostorija.

Član 145.

(1) Kad je među zajedničarima sporno pravo na stvar koja je predmet postupka ili je sporan obim prava, sud će uputiti predlagiča da u određenom roku pokrene parnicu, ili postupak pred upravnim organom, radi rešenja spornog prava, odnosno pravnog odnosa.

(2) Ako predlagič pokrene postupak na koji je upućen, sud će prekinuti postupak po predlogu od okončanja tog postupka, a ako postupak u određenom roku ne pokrene, smatraće se da je predlog povukao.

(3) Sud može privremeno, do donošenja odluke nadležnog organa, urediti odnose zajedničara u pogledu upravljanja, odnosno korišćenja zajedničke stvari kad to okolnosti slučaja zahtevaju, a naročito da bi se sprečila znatnija šteta, samovlašće ili očita nepravda za pojedine suparničare.

(4) Odredbe stava 3. ovog člana primeniće se i kad su zajedničari sudržaoci stvari koji ne raspolažu dokazima o zakonitom osnovu sticanja državine.

Član 146.

(1) Pravnosnažnost rešenja donesenog u ovom postupku ne sprečava učesnike da u parnici ili postupku pred upravnim organom ostvaruju zahteve u odnosu na stvar o čijem upravljanju, odnosno korišćenju je rešenjem odlučeno.

(2) Protiv rešenja nije dozvoljena revizija.

Član 147.

(1) Odredbe ove glave zakona primenjuju se i na sopstvenike posebnih delova zgrade u pogledu upravljanja i korišćenja zajedničkih delova zgrade koji služe zgradu kao celini ili samo nekim posebnim delovima zgrade, u kom slučaju se zajedničarima smatraju samo sopstvenici tih delova zgrade, ako se uređenjem njihovih uzajamnih odnosa ne dira u prava sopstvenika drugih delova zgrade.

(2) Odnosi između sopstvenika posebnih delova zgrade uređuju se u skladu sa zakonskim propisima o pravima na posebnim delovima zgrade.

Deoba zajedničkih stvari ili imovine

Član 148.

U ovom postupku sud odlučuje o deobi i načinu deobe zajedničkih stvari ili imovine.

Član 149.

- (1) Postupak deobe zajedničke stvari ili imovine može pokrenuti svaki zajedničar, a predlog mora obuhvatiti sve zajedničare.
- (2) Predlog mora da sadrži podatke o predmetu deobe i udelima zajedničara, o zajedničarima, kao i o drugim licima koja na predmetu deobe imaju neko stvarno pravo. Za nepokretnosti moraju se navesti zemljišnoknjizični podaci i priložiti odgovarajući pismeni dokazi o pravu svojine, pravu službenosti i drugim stvarnim pravima.
- (3) Predlog se podnosi sudu na čijem se području stvar ili imovina nalazi, a ako se zajedničke stvari ili imovina nalaze na području više sudova, nadležan je svaki od tih sudova.

Član 150.

- (1) Ako sud, postupajući po predlogu, utvrdi da je među zajedničarima sporno pravo na stvari koje su predmet deobe ili pravo na imovinu, ideo u zajedničkim stvarima, odnosno imovini ili je sporno koje stvari, odnosno prava ulaze u zajedničku imovinu, prekinuće postupak i uputiti predлагаča da u određenom roku pokrene parnicu.
- (2) Ako predлагаč u određenom roku ne pokrene postupak, smatraće se da je predlog povukao.

Član 151.

- (1) Sud će po prijemu predloga zakazati ročište na koje će pozvati sve zajedničare i lica koja na predmetu deobe imaju neko stvarno pravo.
- (2) Svaki učesnik može predložiti da se na ročište pozovu i druga lica čiji bi interesi mogli biti deobom povređeni. Ako zajedničari ne ospore njihova prava, uneće se i to u zapisnik i uzeti u obzir prilikom donošenja odluke o deobi.

Član 152.

Ako učesnici u toku postupka postignu poravnjanje o uslovima i načinu deobe, sud će poravnjanje uneti u zapisnik nastojeći da se poravnanjem urede sva sporna pitanja između zajedničara, kao i stvarna prava drugih lica na predmetima deobe i prava ostalih lica prema zajedničarima u vezi sa izvršenom deobom.

Član 153.

- (1) Ako učesnici ne postignu sporazum o načinu deobe, sud će ih saslušati, izvešće potrebne dokaze, a kad je to nužno i veštacke, pa će, na osnovu rezultata celokupnog postupka, u skladu sa odgovarajućim zakonskim propisima materijalnog prava doneti rešenje o deobi i načinu deobe zajedničke stvari ili imovine, nastojeći da zadovolji opravdane zahteve i interesе zajedničara.
- (2) Pri odlučivanju kome treba da pripadne određena stvar, sud će naročito imati u vidu posebne potrebe određenog učesnika zbog kojih ta stvar treba da pripadne upravo njemu.

Član 154.

- (1) Rešenje o deobi sadrži: predmet, uslove i način deobe, podatke o fizičkim delovima stvari i pravima koji su pripali svakom od zajedničara, kao i njihova prava i obaveze utvrđene deobom.
- (2) Rešenjem o deobi sud će odlučiti i o načinu ostvarivanja službenosti i drugih prava na delovima stvari, koja je fizički podeljena između zajedničara.

Uređenje međa

Član 155.

U ovom postupku sud utvrđuje granicu između susednih nepokretnosti kad su međni znaci uništeni, oštećeni ili pomereni, a susedi ne mogu sporazumno da utvrde granicu.

Član 156.

(1) Predlog za uređenje međa između susednih zemljišnih parcela može podneti svaki od sopstvenika, odnosno korisnika tih parcela, a kad je to zakonom određeno i ovlašćeni organ.

(2) Predlog mora da sadrži podatke o sopstvenicima, odnosno korisnicima susednih parcela i o zemljišnim parcelama između kojih se međa uređuje, sa oznakama tih parcela iz zemljišnih i drugih knjiga, kao i razloge zbog kojih se postupak pokreće.

Član 157.

(1) Po prijemu predloga, sud može zakazati ročište u sudu na koje će pozvati učesnike radi pokušaja sporazumnog uređenja međa.

(2) Ako se učesnici ne sporazumeju, sud će zakazati ročište na licu mesta na koje će, pored učesnika, pozvati veštaka geometra, a po potrebi i svedoke na koje su se učesnici u predlogu ili na ročištu pred sudom pozvali.

(3) Uz poziv za ročište učesnicima se nalaže da ponesu sve isprave i skice i druge dokaze od značaja za uređenje međe, a po mogućству da povedu i svedoke. U pozivu učesnici će se upozoriti na posledice nedolaska na ročište.

Član 158.

(1) Ako predlagač ne dođe na ročište, a bio je uredno pozvan, ročište će se održati ukoliko to predloži neko od ostalih učesnika.

(2) Ako niko ne predloži održavanje ročišta, smatra se da je predlagač povukao predlog.

Član 159.

(1) Ako među učesnicima postoji spor o međaškoj površini čija vrednost ne prelazi 800.000 dinara, sud će rešiti u postupku uređenja međe na osnovu jačeg prava, a ako to nije moguće, na osnovu poslednjeg mirnog poseda. Ukoliko se spor ne može rešiti ni na ovaj način, sud će međašku površinu podeliti po pravičnosti.

(2) Sud će postupiti na ovaj način bez obzira na vrednost međaške površine, kad se učesnici tako sporazumeju.

Član 160.

Ako među učesnicima postoji spor o međaškoj površini čija vrednost prelazi 800.000 dinara, a ne postignu sporazum u smislu člana 159. stav 2. ovog zakona, sud će uputiti predlagače na parnicu i obustaviće vanparnični postupak.

Član 161.

(1) Na ročištu za uređenje međa sud će na licu mesta utvrditi graničnu liniju između zemljišnih parcela učesnika i obeležiti je graničnim znacima.

(2) O radnjama preduzetim na ročištu za uređenje međa sastavlja se zapisnik u koji se unosi naročito: opis i skica zatečenog stanja, sadržaj i izjava učesnika, veštaka i svedoka, kao i opis i skica stanja uspostavljenog uređenjem međa.

Član 162.

U rešenju o uređenju međa sud opisuje graničnu liniju između zemljišnih parcela učesnika, pozivajući se na skicu uspostavljenog stanja koja je sastavni deo rešenja.

Član 163.

Protiv pravnosnažnog rešenja drugostepenog suda donesenog u ovom postupku revizija nije dozvoljena.

Glava dvanaesta

Isprave

1. Nadležnost za sastavljanje isprave

NAPOMENA: Odredbe čl. 164-185 stupaju na snagu danom početka primene Zakona o javnom beležništvu („Sl. glasnik RS“, br. 31/11, 85/12 i 19/13).

Član 164.

- (1) Za sastavljanje isprave o pravnom poslu, izjavi volje, pravnoj i drugoj radnji (u daljem tekstu: isprava) nadležan je javni beležnik.
- (2) Zakonom se može predvideti da isprave o pojedinim pravnim poslovima sastavlja sud.
- (3) Pravila ovog zakona shodno se primenjuju i na sastavljanje isprava za koje je posebnim zakonom predviđeno da se sačinjavaju u sudu.

Član 165.

- (1) Ispravu može sastaviti svaki javni beležnik, nezavisno od toga gde učesnik ima prebivalište, odnosno boravište, gde se nalazi sedište učesnika koji je pravno lice ili dobro koje je predmet pravnog posla.
- (2) Ispravu o pravnom poslu kojim uz naknadu ili bez naknade vrši prenos prava svojine na nepokretnosti sa jednog na drugo lice može sastaviti samo onaj javni beležnik na čijem se službenom području ta nepokretnost nalazi.
- (3) Testament kojim se raspolaže nepokretnostima može sastaviti svaki javni beležnik nezavisno od toga gde se nepokretnost nalazi.

2. Postupak za sastavljanje isprave

Član 166.

- (1) Isprava se sastavlja u kancelariji javnog beležnika.
- (2) Isprava se može sastaviti izvan javnobeležničke kancelarije ako je učesniku zbog starosti ili bolesti teško da pristupi javnom beležniku ili ako za to postoje drugi opravdani razlozi.
- (3) Javni beležnik sastavlja isprave samo u granicama svog službenog sedišta, osim ako zakonom nije predviđeno drugačije.
- (4) Ako javni beležnik bez opravdanog razloga sastavi ispravu izvan svoje javnobeležničke kancelarije ili izvan granica svog službenog sedišta to nije razlog ništavosti pravnog posla, niti sačinjenoj ispravi oduzima svojstvo javne isprave.
- (5) Isprave koje javni beležnik koji je imenovan za službeno područje na teritoriji Republike Srbije sastavi izvan Republike Srbije ne proizvode pravno dejstvo, osim ako posebnim propisom nije predviđeno drugačije.

Član 167.

- (1) Pre nego što pristupi sastavljanju isprave, javni beležnik utvrđuje identitet učesnika i njegovu poslovnu sposobnost, a ako ispravu sastavlja zastupnik, onda i njegovo ovlašćenje za zastupanje.
- (2) Postupanje javnog beležnika prilikom utvrđivanja ovlašćenja za zastupanje bliže se uređuje Javnobeležničkim poslovnikom.
- (3) Ako zastupnik ne može da dokaže svoje ovlašćenje za zastupanje, javni beležnik odbija da preduzme traženu službenu radnju.

Član 168.

- (1) Javni beležnik utvrđuje identitet učesnika uvidom u njegovu ličnu kartu, putnu ispravu, vozačku dozvolu ili drugi službeni dokument sa fotografijom, a ako to nije moguće, saslušanjem dva svedoka identiteta.
- (2) Javni beležnik utvrđuje identitet zastupnika na isti način kao i identitet učesnika.
- (3) Postupanje javnog beležnika prilikom utvrđivanja identiteta bliže se uređuje Javnobeležničkim poslovnikom.

Član 169.

- (1) Svedok identiteta može biti svako punoletno lice koje je sposobno da javnom beležniku pruži potrebne podatke o identitetu učesnika.
- (2) Identitet svedoka identiteta javni beležnik utvrđuje uvidom u njegovu ličnu kartu, putnu ispravu, vozačku dozvolu ili drugi službeni dokument sa fotografijom.

Član 170.

- (1) Ako učesnik ne može da dokaže svoj identitet na način predviđen zakonom, javni beležnik odbija da sačini ispravu.
- (2) Javni beležnik odbija da sačini ispravu i ako nakon uvida u podneti službeni dokument, odnosno nakon saslušanja svedoka identiteta nije stekao uverenje da je učesnik lice za koje se izdaje.

Član 171.

- (1) Učesnik može upoznati javnog beležnika sa sadržinom pravnog posla, izjave volje i druge pravne radnje o kojoj želi da sačini ispravu na bilo koji način (na primer: usmeno, pismeno ili elektronskom poštom).
- (2) Javni beležnik je dužan da izjavu učesnika verno unese u ispravu, po mogućnosti njegovim rečima, pazeći pri tome da volja učesnika bude jasno izražena.
- (3) Isprava se piše u skladu s propisima koji uređuju formu javnobeležničkog zapisa.

Član 172.

- (1) Javni beležnik je dužan da objasni strankama smisao pravnog posla, da im ukaže na njegove posledice i da ispita da li je pravni posao dozvoljen, odnosno da nije u suprotnosti sa prinudnim propisima, javnim poretkom i dobrim običajima.
- (2) Ako utvrdi da nisu ispunjeni uslovi iz stava 1. ovog člana, javni beležnik rešenjem odbija da sastavi ispravu.
- (3) Ako utvrdi da pravni posao o kome učesnik želi da sačini ispravu sadrži nejasne, nerazumljive ili dvosmisljene odredbe javni beležnik je dužan da učesnika na to upozori.
- (4) Ako učesnik ostane pri svojoj izjavi i posle upozorenja, u ispravu se unosi upozorenje javnog beležnika, a ako se učesnik protivi unošenju upozorenja, javni beležnik odbija da sastavi ispravu.

Član 173.

- (1) Isprava mora biti pročitana učesniku u prisustvu javnog beležnika.
- (2) Po što se učesniku pročita isprava, on usmeno izjavljuje da je njegova volja u svemu verno uneta i potpisuje se (priznavanje isprave).
- (3) Učesnik može zahtevati da lično pročita ispravu pre nego što je prizna i potpiše.
- (4) Na samoj ispravi, neposredno iznad dela gde se potpisuju učesnik i drugi subjekti u postupku, javni beležnik unosi napomenu da su obavljene sve propisane radnje.

Član 174.

- (1) Učesniku koji nije u stanju da govori isprava mora biti pročitana u prisustvu javnog beležnika i jednog pozvanog svedoka.

(2) Pošto je učesniku koji nije u stanju da govori pročitana isprava, on priznaje ispravu tako što klimanjem glavom ili na neki drugi nesumnjiv način daje potvrđan odgovor na pitanje javnog beležnika da li je njegova volja u svemu verno uneta i potpisuje je.

Član 175.

- (1) Učesnik koji nije u stanju da čuje mora lično pročitati ispravu u prisustvu javnog beležnika i jednog pozvanog svedoka.
- (2) Pošto pročita ispravu, učesnik je priznaje i potpisuje.

Član 176.

- (1) Ako učesnik usled slabovidosti, nepismenosti ili nekog drugog razloga nije u stanju da čita ili piše, isprava mu mora biti pročitana u prisustvu javnog beležnika i dva pozvana svedoka.
- (2) Pošto je učesniku koji nije u stanju da čita i piše pročitana isprava, on je priznaje i potpisuje.

Član 177.

- (1) Ako učesnik ne zna jezik koji je u službenoj upotrebi, isprava mu mora biti pročitana preko sudskog prevodioca u prisustvu javnog beležnika i dva pozvana svedoka koja uz službeni jezik znaju i jezik učesnika.
- (2) Identitet sudskog prevodioca kojeg ne poznaje lično i po imenu javni beležnik utvrđuje uvidom u njegovu ličnu kartu, putnu ispravu, vozačku dozvolu ili drugi službeni dokument s fotografijom.
- (3) Sudski prevodilac svojim potpisom i pečatom na ispravi potvrđuje da je učesniku verno preneo sadržinu isprave i sve odgovore i objašnjenja javnog beležnika.
- (4) Postupanje javnog beležnika prilikom utvrđivanja ovlašćenja sudskog prevodioca bliže se uređuje Javnobeležničkim poslovnikom.

Član 178.

- (1) Učesniku koji nije u stanju da čuje, a usled slabovidosti, nepismenosti ili nekog drugog razloga ne može ni da čita, isprava mora biti pročitana preko tumača, u prisustvu javnog beležnika i dva pozvana svedoka.
- (2) Pozvani svedoci mogu biti samo ona lica koja znaju jezik na kojem je sastavljena isprava i koja mogu da se sporazumeju sa učesnikom.
- (3) Identitet tumača kojeg ne poznaje lično i po imenu javni beležnik utvrđuje uvidom u njegovu ličnu kartu, putnu ispravu, vozačku dozvolu ili drugi službeni dokument s fotografijom.
- (3) Tumač svojim potpisom i pečatom na ispravi potvrđuje da je učesniku verno preneo sadržinu isprave i sve odgovore i objašnjenja javnog beležnika.
- (4) Postupanje javnog beležnika prilikom utvrđivanja ovlašćenja tumača bliže se uređuje Javnobeležničkim poslovnikom.

Član 179.

- (1) Učesnik koji nije u stanju da se potpiše stavlja na ispravu otisak kažiprsta desne ruke.
- (2) Učesnik koji nema kažiprst desne ruke stavlja na ispravu otisak prvog od prstiju desne ruke koji ima, i to sledećim redosledom: srednji prst, prstenjak, mali prst i palac, a ako nema desnu šaku onda na ispravu stavlja otisak jednog od prstiju leve ruke po istom redosledu.
- (3) Ako učesnik nije u stanju da stavi otisak prsta, njega potpisuje jedan od pozvanih svedoka.
- (4) Javni beležnik upisuje u ispravu napomenu o tome kako je učesnik potpisao ispravu.

Član 180.

- (1) Karte, skice, planovi, tehnički crteži, uzorci i slični prilozi koje sadrži isprava daju se učesniku da ih lično pregleda.
- (2) Na samoj ispravi, neposredno iznad mesta na kojem se potpisuju učesnici i drugi subjekti u postupku, javni beležnik unosi napomenu da je učesnik pregledao priloge.
- (3) Učesniku koji nije u stanju da vidi, sadržina priloga mora biti opisana u prisustvu javnog beležnika i dva pozvana svedoka.

Član 181.

- (1) Ako pravni posao o kome se sastavlja isprava upućuje na drugu ispravu koja je sastavljena, odnosno potvrđena pred sudom ili javnim beležnikom, isprava na koju je upućeno ne čita se učesniku koji je izjavio da mu je njena sadržina poznata.
- (2) Na samoj ispravi, neposredno iznad mesta na kojem se potpisuju učesnici i drugi subjekti u postupku, javni beležnik unosi napomenu da je učesnik izjavio da mu je poznata sadržina isprave na koju je upućeno.
- (3) Na isti način se postupa kada pravni posao upućuje na zakone i druge pravne propise, sudske odluke i druge pojedinačne akte državnih organa ili organizacija kojima je povereno vršenje javnih ovlašćenja.

Član 182.

- (1) Identitet pozvanog svedoka javni beležnik utvrđuje uvidom u njegovu ličnu kartu, putnu ispravu, vozačku dozvolu ili drugi važeći službeni dokument s fotografijom.
- (2) Pozvani svedok mora biti punoletan, potpuno poslovno sposoban, pismen i mora znati jezik na kojem se sastavlja isprava.
- (3) Pozvani svedok ne može biti lice:
 - koje radi u javnobeležničkoj kancelariji ili koje je u službi kod javnog beležnika;
 - koje je javnom beležniku, odnosno učesniku krvni srodnik u pravoj liniji, pobočni srodnik zaključno sa četvrtim stepenom srodstva, tazbinski srodnik zaključno s drugim stepenom srodstva, srodnik po usvojenju, supružnik, bivši supružnik, vanbračni partner, bivši vanbračni partner, staralac, bivši staralac, štićenik ili bivši štićenik;
 - koje je zastupnik, odnosno odgovorno lice u pravnom licu na čiji pravni položaj neposredno ili posredno može uticati pravni posao o kojem se sastavlja isprava;
 - na čiji pravni položaj neposredno ili posredno može uticati pravni posao o kojem se sastavlja isprava.
- (4) Pozvani svedok svojeručnim potpisom na ispravi potvrđuje kako su obavljene radnje kojima je prisustvovao.

3. Posebna pravila za testament

Član 183.

- (1) Ispravu o testamentu može sačiniti sudija po kazivanju zaveštaoca (sudski testament).
- (2) Na sastavljanje sudskog testamenta shodno se primenjuju pravila ovog zakona o sastavljanju isprava ukoliko nije propisano drugačije ovim zakonom ili posebnim zakonom kojim se uređuje nasleđivanje.
- (3) Za sastavljanje sudskog testamenta mesno je nadležan svaki stvarno nadležan sud.
- (4) Sudski testament se sastavlja u sudu, a van suda ako zaveštalac nije sposoban da dođe u sud ili ako za to postoje drugi opravdani razlozi.
- (5) Javni beležnik prilikom sastavljanja javnobeležničog zapisa o testamentu, odnosno sudija prilikom sastavljanja sudskog testimenta dužan je da pouči zaveštaoca o propisima kojima se uređuje pravo na nužni deo.

4. Potvrđivanje isprave

Član 184.

- (1) Za potvrđivanje sadržine isprave (solemnizacija) nadležan je javni beležnik.
- (2) Zakonom se može predvideti da se sadržina pojedinih privatnih isprava potvrđuje u sudu.

Član 185.

- (1) Potvrđivanje isprave vrši se prema odredbama zakona kojim se uređuje javnobeležnička delatnost.
- (2) Na postupak potvrđivanja isprave shodno se primenjuju odredbe ovog zakona o sastavljanju isprava.

5. Čuvanje isprave

Član 186.

Sud je dužan primiti na čuvanje ispravu kad je to potrebno radi obezbeđenja određenih imovinskih ili drugih prava, ili kad je zakonom za pojedine vrste isprava to izričito određeno.

Član 187.

- (1) Isprava se može predati na čuvanje svakom stvarno nadležnom суду.
- (2) Identitet podnosioca isprave utvrđuje se prema odredbama ovog zakona kojima se uređuje utvrđivanje identiteta učesnika u postupku sastavljanja isprave.

Član 188.

- (1) O prijemu isprave na čuvanje sud sastavlja zapisnik u koji se unosi kako je utvrđen identitet podnosioca isprave na čuvanje, kao i vrsta i naziv primljene isprave.
- (2) Isprava primljena na čuvanje se stavlja u poseban omot, zapečati i čuva odvojeno od ostalih spisa.

Član 189.

Kad primi na čuvanje testament koji nije sastavljen u суду, zaveštalac ga predaje lično суду u otvorenom ili zatvorenom omotu.

Član 190.

Ako se na čuvanje predaje otvoren testament, судija će ga pročitati zaveštaocu i ukazati mu na eventualne nedostatke zbog kojih testament ne bi bio punovažan.

Član 191.

- (1) Ako su svedoci usmenog testamenta podneli суду pismeno koje sadrži volju zaveštaoca, суд će prijem ovakvog pismena zapisnički utvrditi, staviti u poseban omot i zapečatiti.
- (2) Ovako će суд postupiti i kad svedoci usmenog testamenta dođu u суд da usmeno ponove izjavu zaveštaoca.
- (3) Prilikom uzimanja izjave svedoka, суд će nastojati da utvrdi izjavu volje zaveštaoca, a pored toga ispitaće i okolnosti od kojih zavisi punovažnost usmenog testamenta.

Član 192.

Sud će podnosiocu isprave izdati potvrdu o prijemu isprave na čuvanje u суду.

Član 193.

Ako se isprava o testamentu, osim sudskog testamenta, predala na čuvanje суду na čijem području zaveštalac nema prebivalište, суд je dužan da o tome odmah izvesti суд na čijem području zaveštalac ima prebivalište.

Član 194.

- (1) Isprava koja se nalazi na čuvanju kod suda vratiće se podnosiocu isprave na njegov zahtev.
- (2) Isprava će se vratiti i njegovom punomoćniku koji ima overeno punomoćje za taj posao.
- (3) O vraćanju isprave sastaviće se zapisnik u kome će se navesti način na koji je utvrđen identitet lica kome se vraća isprava.
- (4) Ako se isprava vraća punomoćniku, punomoćje će se priložiti zapisniku i zadržati u sudu.

6. Poništavanje isprave

Član 195.

- (1) U postupku za poništavanje domaće isprave na kojoj se neposredno zasniva neko materijalno pravo i čije je posedovanje nužno za ostvarivanje toga prava može se proglašiti u sudskom postupku da je izgubila svoju važnost ako je izgubljena, ukradena, izgorela ili na bilo koji drugi način nestala ili uništena, osim ako je zakonom zabranjeno poništenje takve sprave.
- (2) Pod uslovima iz stava 1. ovog člana može se poništiti i isprava na kojoj se zasniva neko nematerijalno pravo, ako ne postoje podaci na osnovu kojih nadležni organ, odnosno organizacija može da izda duplikat te isprave.

Član 196.

- (1) O predlogu za poništenje isprave koju je izdao državni i drugi organ, odnosno organizacija ili lice kojem je povereno vršenje javnih ovlašćenja, odlučuje nadležni sud na čijem se području nalazi sedište izdavaoca isprave.
- (2) O poništenju isprave, kad je u ispravi naznačeno mesto ispunjenja obaveze, odlučuje isključivo sud na čijem se području nalazi mesto ispunjenja obaveze.
- (3) O predlogu za poništenje isprave za koju se nadležnost ne može odrediti na osnovu st. 1. i 2. ovog člana odlučuje sud na čijem se području nalazi sedište, odnosno prebivalište, odnosno boravište predlagачa.

Član 197.

- (1) Predlog za poništenje isprave može da podnese svako lice koje je na osnovu te isprave ovlašćeno da ostvaruje neko pravo ili ima pravni interes da se nestala isprava poništi.
- (2) Predlog za poništenje isprave iz člana 195. stav 1. ovog zakona sadrži naročito: bitne sastojke isprave (vrsta isprave, firma, odnosno naziv i sedište ili ime i prebivalište izdavaoca isprave, iznos obaveze, mesto i datum izdavanja isprave, mesto ispunjenja obaveze, da li glasi na ime, ili po naredbi ili na donosioca), činjenice iz kojih proizilazi da je predlagач ovlašćen da podnese predlog i da postoji verovatnoća da je isprava nestala ili uništena.
- (3) Predlog za poništenje isprave iz člana 195. stav 2. ovog zakona sadrži naročito: naziv i sedište organa, odnosno organizacije koja je izdala ispravu, vrstu isprave, sadržinu isprave, mesto i datum izdavanja isprave, kao i dokaze da je ta isprava bila izdata i uverenje izdavaoca isprave da ne postoje podaci na osnovu kojih može izdati tu ispravu.
- (4) Uz predlog se prilaže i prepis ipsrave ako postoji.
- (5) Jednim predlogom se može zahtevati poništenje više isprava pod uslovom da je isti sud mesno nadležan.

Član 198.

- (1) Ako pri prethodnom ispitivanju predloga sud nađe da nisu ispunjene prepostavke za pokretanje postupka za poništenje isprave, predlog će rešenjem odbaciti.
- (2) Ispitivanje se obavlja na osnovu navoda u predlogu i činjenica koje su sudu poznate.

Član 199.

Ako predlog ne odbaci, sud će naložiti izdavaocu isprave i poveriocu da se u određenom roku izjasne da li je isprava čije se poništenje zahteva bila izdata i da li postoje i koje smetnje za sprovođenje postupka.

Član 200.

- (1) Po prijemu izjašnjenja lica iz člana 199. ovog zakona, sud će oglasom objaviti pokretanje postupka za poništenje isprave.
- (2) Oglas sadrži naročito: bitne sastojke isprave potrebne za njeno identifikovanje, rok u kome se imaju podneti prijave ili prigovori protiv predloga, (oglasni rok), poziv da se isprava pokaže sudu ili izvesti sud o licu i prebivalištu lica koje drži ispravu, upozorenje da će se ipsrava sudske poništiti ako se u oglasnom roku sa predmetnom ispravom ne prijavi sudu ili ne stavi prigovor protiv predloga za poništenje isprave, upozorenje da dužnik po ovoj ispravi ne može punovažno ispuniti svoju obavezu, niti obnoviti ili zameniti ispravu, niti izdati nove kupone ili talone, kao i da imalac ne sme preneti prava iz ove isprave.

- (3) Ako se pokreće postupak za poništenje isprave iz člana 195. stav 2. ovog zakona, oglas iz stava 2. ovog člana sadrži naročito: naziv izdavaoca isprave, vrstu isprave i njenu bitnu sadržinu, rok u kome se imaju podneti prigovori protiv predloga, upozorenje da će se isprava sudske poništiti ako se u oglasnom roku ne stavi prigovor protiv predloga za poništenje isprave a sud utvrđi da je bila izdata.

Član 201.

- (1) Oglas će se dostaviti svim učesnicima, istaći na sudske table i jedanput objaviti o trošku predлагаča u „Službenom glasniku Republike Srbije”, ili na drugi pogodan način.
- (2) Oglasni rok teče od dana kada je oglas objavljen u „Službenom glasniku Republike Srbije”.
- (3) Ako je oglas objavljen u oba službena glasila, oglasni rok teče od dana objave u listu u kome je kasnije objavljen.

Član 202.

- (1) Sud vodi upisnik isprava o kojima je pokrenut postupak radi poništenja, a koji može svako lice razgledati i prepisati.
- (2) Način vođenja upisnika bliže se uređuje sudske poslovnikom.

Član 203.

- (1) Dužnik ne sme ispuniti obavezu iz isprave čije se poništenje traži, niti ispravu preinačiti, obnoviti ili preneti na drugo lice, ili za nju izdati nove kupone ili talone od momenta kad mu je dostavljen oglas, ili kad je inače na bilo koji način saznao za pokretanje postupka radi poništaja isprave.
- (2) Zabranu iz stava 1. ovog člana traje sve dok rešenje o poništenju isprave ili o obustavi postupka ne postane pravnosnažno.
- (3) Dužnik se na osnovu takve isprave može oslobođiti obaveze samo ako iznos duga uplati u depozit suda.

Član 204.

- (1) Ako je nestao ili uništen kupon koji je odvojen od glavne isprave, lice na koje kupon glasi može, po isteku roka od tri godine od dana dospelosti kuponu, da zahteva od dužnika njegovu isplatu, ako pre isteka tog roka prijavi sudu nestanak ili uništenje kuponu i ako u tom roku neko lice ne podnese sudu nestali kupon i ne bude podnesen zahtev za njegovu isplatu.
- (2) Dužnik nije dužan da isplati potraživanje po tom kuponu pre isteka roka predviđenog u stavu 1. ovog člana.

Član 205.

Dužnik po ispravi čije se poništenje traži, ovlašćen je da zadrži ispravu, ako mu bude podnesena radi ispunjenja obaveze ili ako je do nje došao na drugi način. On je dužan da zadržanu ispravu odmah predaj sudske poslovničke komisije, a ne na ličnoj adresi lica kojeg je ispravu predalo.

Član 206.

- (1) Sud će obustaviti postupak za poništenje isprave ako predлагаč povuče predlog ili ako predлагаč u određenom roku ne položi u sudske depozite novčani iznos za objavljinje oglasa, ili ako treće lice podnese sudske ispravu ili dokaže pred sudom postojanje isprave čije se poništenje zahteva.
- (2) Sud će ispitati neblagovremeno podnesene prijave trećih lica kad rešenje o poništenju nije do njihovog prijema doneseno.
- (3) Sud je dužan da o svakoj prijavi trećeg lica obavesti predlagajuća pre donošenja rešenja.

Član 207.

Ako sud nađe da su ispunjeni uslovi za dalje postupanje a pošto sproveđe potrebna izviđanja i pošto protekne oglasni rok zakazće ročište na koje se pozivaju predlagač, izdavalac isprave, dužnik po ispravi i sva lica koja su prijavila sudu, odnosno koja su podnela prigovore protiv predloga za poništenje isprave.

Član 208.

- (1) Po održanom ročištu, a na osnovu rezultata postupka, sud donosi rešenje o poništenju isprave, odnosno o odbijanju predloga.
- (2) Rešenje o poništenju isprave sadrži podatke o izdavaocu isprave i predlagaču, kao i bitne sastojke isprave uz označenje iznosa obaveze ako glasi na ispunjenje novčane obaveze.
- (3) Rešenje se dostavlja svim učesnicima i zabeležiće se u upisnik iz člana 202. ovog zakona.

Član 209.

- (1) Protiv rešenja kojim se predlog za pokretanje postupka za poništenje isprave odbacuje, odnosno odbija ili postupak obustavlja, žalbu može da izjavi samo predlagač.
- (2) Protiv rešenja o poništenju isprave žalbu može da izjavi izdavalac isprave i dužnik iz te isprave, kao i lice ovlašćeno na osnovu isprave, kad nije predlagač.

Član 210.

- (1) Pravnosnažno rešenje kojim se isprava poništava zamenjuje poništenu ispravu, dok se ne izda nova.
- (2) Na osnovu pravnosnažnog rešenja o poništenju isprave predlagač može od dužnika ostvarivati sva prava koja proističu iz te isprave ili mu na osnovu nje pripadaju, a može zahtevati da mu se o njegovom trošku izda nova isprava uz predaju rešenja o poništenju.

Glava trinaesta

Sudski depozit

Član 211.

- (1) U sudski depozit mogu se predati novac, hartije od vrednosti i druge isprave koje se mogu unovčiti, plemeniti metali, dragocenosti i drugi predmeti izrađeni od plemenitih metala, kad je to zakonom ili drugim propisom predviđeno.
- (2) Sud je dužan da primi u depozit i druge predmete kad je zakonom određeno da dužnik može položiti stvar koju duguje kod suda za poverioca.

Član 212.

- (1) Predmeti iz stava 1. člana 211. ovog zakona mogu se predati svakom stvarno nadležnom redovnom sudu.
- (2) Predmeti iz stava 2. člana 211. ovog zakona predaju se redovnom sudu u mestu ispunjenja obaveze, osim ako razlozi ekonomičnosti ili priroda posla zahtevaju da se polože sudu u mestu gde se stvar nalazi a mogu se predati i drugom redovnom sudu kad je to zakonom određeno.

Član 213.

U predlogu će predlagač naročito navesti razloge zbog kojih se deponuju predmeti, opisati predmete i označiti njihovu vrednost, navesti lice u čiju korist se oni predaju, uslove pod kojima će se predmeti predati, a po potrebi će priložiti odgovarajuće dokaze.

Član 214.

Sud će rešenjem odbaciti predlog ako oceni da nisu ispunjeni uslovi za prijem predmeta u depozit ili ako predlagač u određenom roku ne predujmi troškove čuvanja.

Član 215.

Ako sud ne odbaci predlog, doneće rešenje o prijemu predmeta, odnosno novca u sudski depozit i odrediti način čuvanja.

Član 216.

Ako je deponovanje izvršeno u korist određenog lica, sud će pozvati to lice da u određenom roku primi predmet iz depozita ako ispunii određeni uslov za predaju.

Član 217.

(1) Ako je predmet depozita novac ili strana valuta sud je dužan da u roku od tri dana od dana prijema novca, odnosno stranu valutu položi na poseban račun kod ovlašćene banke, ako posebnim propisima nije drukčije određeno.

(2) Plemenite metale, stvari izrađene od plemenitih metala i druge dragocenosti, kao i hartije od vrednosti, sud će u roku od tri dana prodati ovlašćenoj banci, ako posebnim propisima nije drukčije određeno.

(3) Druge predmete koji se ne mogu čuvati u sudskom depozitu sud će, na predlog predlagača, odrediti da se predaju na čuvanje javnom skladištu ili drugoj organizaciji udruženog rada koja se bavi čuvanjem stvari, a fizičkom licu samo ako u mestu gde se predmeti nalaze nema društvenog pravnog lica koje obavlja delatnost uskladištenja.

(4) Pre donošenja rešenja po stavu 2. ovog člana sud će naložiti predlagaču da položi u depozit potreban predujam za podmirenje troškova čuvanja i rukovanja takvim predmetima.

(5) Pre nego što sud poveri predmet depozita na čuvanje licu iz stava 3. ovog člana, izvršiće popis i procenu stvari i o tome sastaviti zapisnik u potrebnom broju primeraka.

Član 218.

(1) Ako lice u čiju korist je predat predmet izjavi da istu ne prima, sud će o tome izvestiti predlagača i tražiti da se u određenom roku izjasni.

(2) Ako lice u čiju je korist primljen predmet u sudski depozit, isti ne podigne u određenom roku, sud će rešenjem pozvati predlagača (deponenta) da preuzme predmet.

(3) Predmeti primljeni u depozit se izdaju na osnovu rešenja suda koji je odredio prijem.

Član 219.

(1) Kad se u depozit prodaju predmeti za koje deponent ne zna kome licu treba da se predaju ili ako ne zna koje od više deponovanih predmeta kome od više lica treba da se predaju, sud će zakazati ročište na koje će pozvati predlagača i sva zainteresovana lica radi sporazumevanja kome licu pripada deponovani predmet.

(2) Ako se uredno pozvana lica ne javi na ročište ili se među njima ne postigne sporazum, sud će ih rešenjem uputiti da u parnici ostvaruju svoje pravo na predmet primljen u depozit. U rešenju će se odrediti i rok za pokretanje parnice, o čemu će se izvestiti deponent.

(3) Ako se parnični postupak pokrene, sud će rešenjem prekinuti ovaj postupak.

(4) Ako se parnični potupak ne pokrene, sud će postupiti po odredbi člana 218. stav 2. ovog zakona.

Član 220.

(1) Rešenje kojim se određuje izdavanje predmeta iz depozita sadrži naročito: koje je lice ovlašćeno da preuzme predmet iz depozita, način, rok i uslov za preuzimanje, kao i upozorenje na pravne posledice ako predmet ne bude preuzet u roku u kome po zakonu zastareva pravo na njegovo izdavanje.

(2) Rešenjem kojim se određuje izdavanje predmeta utvrđiće se troškovi koji su nastali u vezi sa čuvanjem i rukovanjem predmeta i ko je dužan da ih naknadi.

Član 221.

Čuvar, kome je rešenjem suda povereno čuvanje predmeta primljenih u depozit, može izdati predmet određenom ovlašćenom licu samo na osnovu rešenja suda i na način kako je to u rešenju određeno.

Član 222.

Ako lice u čiju korist je predmet primljen u sudski depozit ili deponent, koji je uredno pozvan da preuzme predmet isti ne podigne u roku od tri godine od dana prijema urednog poziva, sud će rešenjem utvrditi da je predmet postao državna svojina, odnosno da pravo raspolađanja pripada jedinici lokalne samouprave na čijem se području predmet nalazi.

Član 223.

Sud će predmet koji je na osnovu pravnosnažnog rešenja iz člana 222. ovog zakona postao državna svojina, odnosno da je pravo raspolađanja preneto na jedinicu lokalne samouprave, predati organu jedinice lokalne samouprave na čijem se području predmet nalazi, odnosno na čijem se području nalazi sedište suda, o čemu će se sastaviti zapisnik.

Član 224.

Prijem u depozit, čuvanje i predaja predmeta bliže se određuje sudskim poslovnikom.

TREĆI DEO

Prelazne i završne odredbe

Član 225.

(1) Ako je pre stupanja na snagu ovog zakona doneto prvostepeno rešenje kojim se postupak pred prvostepenim sudom okončava, dalji postupak sprovešće se po dosadašnjim propisima i pravnim pravilima vanparničnog postupka.

(2) Ako po stupanju na snagu ovog zakona bude ukinuto prvostepeno rešenje iz stava 1. ovog člana, dalji postupak sprovešće se po ovom zakonu.

Član 226.

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaju da važe:

- 1) Odredbe člana 1. stav 1. tačka 24. Zakona o dopuni Zakona o primeni odredaba saveznih zakona u oblasti društveno-političkog sistema i drugim oblastima za koje je u članu 16. i 17. Ustavnog zakona za sprovođenje ustavnih amandmana XX-XI (određeno da prestaju da važe najdocnije 31. decembra 1971. godine) - ("Službeni glasnik SRS", broj 52/73).
- 2) Odredbe II dela Zakona o nasleđivanju od člana 149. do člana 225 ("Službeni glasnik SRS", broj 52/74).
- 3) Odredbe člana 67. stav 2. Zakona o eksproprijaciji ("Službeni glasnik SRS", broj 74/77).

Član 227.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Socijalističke Republike Srbije", a primenjivaće se od 1. januara 1983. godine.

ČLANOVI ČIJE ODREDBE NISU UŠLE U PREČIŠĆEN TEKST:

Zakon o izmenama i dopunama Zakona o vanparničnom postupku ("Sl. glasnik RS", br. 55/2014)

Član 54.

Postupci započeti pre stupanja na snagu ovog zakona sprovešće se po odredbama Zakona o vanparničnom postupku („Službeni glasnik SRS”, br. 25/82 i 48/88 i „Službeni glasnik RS”, br. 46/95 - dr. zakon, 18/05 dr. zakon, 85/12 i 45/13 - dr. zakon).

Ako je u postupku koji je započet pre stupanja na snagu ovog zakona ukinuto rešenje kojim se okončava postupak i predmet upućen na ponovno suđenje, ponovni postupak sprovešće se po odredbama ovog zakona.

Član 55.

Postupci za lišenje poslovne sposobnosti, postupci za zadržavanje u zdravstvenoj ustanovi koja obavlja delatnost u oblasti neuropsihijatrije, odnosno postupci za produženje roditeljskog prava koji su započeti pre stupanja na snagu ovog zakona sproveće se po odredbama ovog zakona.

Član 56.

Za lica koja su po dosadašnjim propisima lišena poslovne sposobnosti sud po službenoj dužnosti sprovodi postupak u kome će ispitati da li i dalje postoje razlozi za lišenje poslovne sposobnosti.

Postupak iz stava 1. ovog člana sprovodi se po odredbama čl. 14. i 15. ovog zakona.

Za lica koja su lišena poslovne sposobnosti dve godine pre stupanja na snagu ovog zakona, sud je dužan da postupak iz stava 1. ovog člana sproveđe u roku od tri godine od pravnosnažnosti rešenja o lišenju poslovne sposobnosti, a za lica koja su ranije lišena poslovne sposobnosti, postupak iz stava 1. ovog člana sud je dužan da sproveđe najkasnije u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Odredbe st. 1. do 3. ovog člana primenjuju se i u postupku prema licima nad kojima je produženo roditeljsko pravo, prema propisima koji su važili pre stupanja na snagu ovog zakona.

Član 57.

Sud može poveriti javnom beležniku sprovođenje samo onih postupaka koji su započeti posle dana početka primene Zakona o javnom beležništvu („Službeni glasnik RS”, br. 31/11, 85/12 i 19/13).

U postupcima koji su započeti pre dana početka primene Zakona o javnom beležništvu („Službeni glasnik RS”, br. 31/11, 85/12 i 19/13), sud može javnom beležniku poveriti preduzimanje pojedinih radnji u postupku.

Ako je u postupku koji je sproveden pred sudom ukinuto rešenje kojim se okončava postupak i predmet upućen na ponovno suđenje, sprovođenje ponovnog postupka ne može se poveriti javnom beležniku.

Član 58.

Javni beležnik je isključivo nadležan za sastavljanje i potvrđivanje isprava za koje je posebnim zakonima koji su počeli da se primenjuju pre početka primene Zakona o javnom beležništvu („Službeni glasnik RS”, br. 31/11, 85/12 i 19/13) određeno da ih sastavlja, odnosno potvrđuje sud.

U gradovima, odnosno opština za koje nisu imenovani javni beležnici, do imenovanja javnih beležnika isprave će sastavljati osnovni sudovi u skladu sa odredbama ovog zakona i zakona kojim se uređuje javnobeležnička delatnost.

Član 59.

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaju da važe čl. 72. do 81, član 98. stav 2. i član 99. Zakona o javnom beležništvu („Službeni glasnik RS”, br. 31/11, 85/12 i 19/13).

Član 60.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”, osim čl. 7, 27, 28, 30, 34, 35, 36, 38. i 47. koji stupaju na snagu danom početka primene Zakona o javnom beležništvu („Službeni glasnik RS”, br. 31/11, 85/12 i 19/13).

IZMENE:

Na osnovu člana 112. stav 1. tačka 2. Ustava Republike Srbije, donosim

Ukaz o proglašenju Zakona o izmeni i dopuni Zakona o vanparničnom postupku

Proglašava se Zakon o izmeni i dopuni Zakona o vanparničnom postupku, koji je donela Narodna skupština Republike Srbije na sednici Drugog vanrednog zasedanja u 2015. godini, 21. januara 2015. godine.

Predsednik Republike,

Tomislav Nikolić, s.r.

Zakon o izmeni i dopuni Zakona o vanparničnom postupku

Zakon je objavljen u "Sl. glasniku RS", broj 6/2015 od 22. januara 2015. god.

Član 1.

U Zakonu o vanparničnom postupku („Službeni glasnik SRS”, br. 25/82 i 48/88 i „Službeni glasnik RS”, br. 46/95 - dr. zakon, 18/05 - dr. zakon, 85/12, 45/13 - dr. zakon i 55/14), u članu 30a posle stava 2. dodaje se stav 3. koji glasi:

„(3) Sud odlučuje o celishodnosti poveravanja javnom beležniku da sprovodi pojedine postupke i da preduzima pojedine procesne radnje iz sudske nadležnosti.”

Član 2.

Član 172. menja se i glasi:

„Član 172.

(1) Javni beležnik je dužan da objasni strankama smisao pravnog posla, da im ukaže na njegove posledice i da ispita da li je pravni posao dozvoljen, odnosno da nije u suprotnosti sa prinudnim propisima, javnim poretkom i dobrim običajima.

(2) Ako utvrdi da nisu ispunjeni uslovi iz stava 1. ovog člana, javni beležnik rešenjem odbija da sastavi ispravu.

(3) Ako utvrdi da pravni posao o kome učesnik želi da sačini ispravu sadrži nejasne, nerazumljive ili dvosmislene odredbe javni beležnik je dužan da učesnika na to upozori.

(4) Ako učesnik ostane pri svojoj izjavi i posle upozorenja, u ispravu se unosi upozorenje javnog beležnika, a ako se učesnik protivi unošenju upozorenja, javni beležnik odbija da sastavi ispravu.”

Član 3.

Ovaj zakon stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”.